

La traducció entre el castellà i el català

Ona Domènech Bagaria

PID_00165393

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. La traducció castellà-català: la traducció com a eina de normalització lingüística	7
1.1. La traducció entre llengües en contacte: el cas concret de la traducció castellà-català	7
1.2. La traducció com a instrument de normalització lingüística: la traducció de textos jurídics i administratius del castellà al català	9
1.2.1. La traducció com a instrument de normalització lingüística: el marc legal de la llengua	9
1.2.2. Característiques de la traducció jurídica i administrativa castellà-català: l'estil del català jurídic i administratiu	11
1.3. Resum	15
2. Aspectes gramaticals conflictius en la traducció del castellà al català: interferències lingüístiques	16
2.1. El gerundi	17
2.2. La veu passiva	17
2.3. El futur d'obligació	18
2.4. Preposicions, conjuncions i locucions	19
2.5. Adjectius i substantius	20
2.6. Formes verbals	22
2.7. Resum	30
3. Aspectes estilístics conflictius en la traducció del castellà al català: convencions lingüístiques	31
3.1. El tractament personal	31
3.2. Les majúscules i minúscules	32
3.3. Les abreviacions	35
3.4. Criteris de traducció de noms propis i denominacions oficials	38
3.5. El llenguatge no sexista	39
3.6. Resum	42
Resum	43
Activitats	45

Exercicis d'autoavaluació.....	46
Solucionari.....	54
Bibliografia.....	60

Introducció

La traducció entre el castellà i el català, dues llengües molt properes que territorialment es troben en contacte, presenta unes característiques determinades que condicionen la tasca del traductor. D'una banda, la traducció entre aquesta combinació lingüística sovint no respon a la voluntat de fer comprensible un text, atès que els parlants del territori on conviuen les dues llengües són, majoritàriament, bilingües. En aquest context, doncs, la traducció esdevé, fonamentalment, un instrument de normalització lingüística, més que no pas una eina de comunicació.

D'altra banda, la proximitat entre les dues llengües, tot i ser un factor que, d'entrada, facilita el procés de traducció, també comporta greus problemes als traductors, atès que les interferències lingüístiques són constants. En aquest sentit, la similitud entre castellà i català exigeix un treball de traducció acurat que es basi en propostes lingüístiques genuïnes i autònomes de la comunitat lingüística de la llengua d'arribada.

En aquest mòdul oferim una panoràmica general de les característiques que presenta la traducció de textos del castellà al català, tenint en compte els condicionaments socials que envolten aquest procés de traducció en els territoris de parla catalana de l'Estat espanyol.

En el primer apartat comencem per exposar breument les característiques pròpies de la traducció entre llengües territorialment en contacte, centrant-nos en el cas concret de la combinació castellà-català. I a continuació parlem d'un àmbit concret de la traducció del castellà al català, el dels textos jurídics i administratius, tant perquè representa un exemple paradigmàtic de la funció normalitzadora de la traducció, com per l'alt nivell de consolidació que hi ha adquirit la traducció en aquesta combinació lingüística.

En els dos apartats següents d'aquest mòdul abordem el tema des de la perspectiva de les convencions i l'estil propis de les dues llengües, així com del seu funcionament gramatical, amb l'objectiu d'oferir estratègies lingüístiques concretes que ajudin el traductor en la pràctica de la traducció castellà-català.

Reflexió

Les referències generals es faran tenint en compte tots els territoris de parla catalana, però per raons d'espai i de consolidació del procés de traducció, ens centrarem majoritàriament en el territori del Principat de Catalunya.

Objectius

Amb l'estudi d'aquest mòdul assolireu els objectius següents:

- 1.** Prendre consciència de la singularitat que presenta la traducció entre llengües en contacte i, més concretament, la traducció entre el castellà i el català.
- 2.** Entendre el paper crucial que juga la traducció en el procés de normalització lingüística de la llengua catalana.
- 3.** Conèixer les característiques general de la traducció jurídica i administrativa del castellà al català.
- 4.** Conèixer el model de llenguatge jurídic i administratiu català que el traductor contribueix a fixar amb la seva activitat.
- 5.** Identificar les interferències lingüístiques, estilístiques i de convencions que generen amb més freqüència problemes de traducció en la direcció castellà-català.
- 6.** Adquirir les competències necessàries per resoldre adequadament aquests problemes de traducció.

1. La traducció castellà-català: la traducció com a eina de normalització lingüística

1.1. La traducció entre llengües en contacte: el cas concret de la traducció castellà-català

És ben sabut que la convivència de diferents llengües en un mateix territori és un fenomen freqüent a tot el planeta: actualment, al món hi ha uns 200 països, però es parlen unes 6.700 llengües. Malgrat això, la traducció entre parelles de llengües que conviuen en un mateix territori no sol considerar-se un objecte d'estudi gaire interessant, segurament perquè, com afirma García de Toro, hi ha l'assumpció generalitzada que els parlants d'aquestes zones són bilingües, i que això fa que la traducció hi sigui innecessària, sobretot si es tracta de llengües molt properes, com és el cas del castellà i el català.

Això explica el poc interès que ha suscitat aquest tema entre els estudiosos de la traducció, tal com posa de manifest García de Toro, que al seu treball, *La traducción entre lenguas en contacto: catalán y español*, en fa un estudi aprofundit en el qual ens basem per fer la panoràmica general que presentem en aquest apartat.

D'acord amb l'autora, la realitat ens mostra que la traducció entre les llengües que conviuen territorialment és força abundant, encara que no persegueixi l'objectiu de la intel·ligibilitat; i que les persones que conviuen en aquests territoris no solen ser bilingües, ja que sempre hi ha algun tipus de diglòssia. En un context com aquest, la traducció juga un paper fonamental en el procés d'estandardització de la llengua minoritària.

A la Unió Europea, el panorama lingüístic és molt variat i els diferents estats segueixen polítiques lingüístiques força diverses, que podem classificar, seguint l'autora esmentada, de la manera següent: el monolingüisme, la protecció a les minories, l'autonomia lingüística, el federalisme lingüístic i el bilingüisme institucional. L'Estat espanyol és un exemple paradigmàtic d'autonomia lingüística, atès que la Constitució espanyola, tot i considerar el castellà com l'única llengua oficial a tot el territori, estableix l'oficialitat de les altres llengües espanyoles en les respectives comunitats autònomes, i d'acord amb el que estableixin els respectius estatuts d'autonomia.

Si ens centrem en les zones catalanoparlants de l'Estat espanyol, podem dir, d'acord amb García de Toro, que els principals factors que condicionen la traducció entre aquestes parelles de llengües són els següents:

- la convivència entre les dues llengües

Lectura complementària

Cristina García de Toro (2009). *La traducción entre lenguas en contacto. Catalán y español* (pàg. 7). Frankfurt am Main: Peter Lang.

- la proximitat formal
- l'especificitat temàtica del mercat laboral
- l'especificitat de l'ensenyament

La **convivència** i la situació de cooficialitat del català i el castellà garanteixen, en principi, un alt nivell de coneixement d'ambdues llengües, fet que en condiciona inevitablement el procés de traducció: d'una banda, sovint aquesta traducció no és necessària, i de l'altra, quan es duu a terme, sol respondre a criteris diferents al de la intel·ligibilitat (econòmics, estètics i, fonamentalment, polítics).

“Habrá textos que se traducirán del español al catalán para contribuir a la normalización del catalán, por ejemplo, como sucede con la documentación administrativa, pero también habrá textos que se traducirán del catalán al español para perpetuar la hegemonía de la lengua mayoritaria, para poner de manifiesto la importancia y la difusión del original (Parcerisas, 1998) y así un largo etcétera.”

Cristina García de Toro, *La traducción entre lenguas en contacto. Catalán y español* (pàg. 54, 2009)

La **proximitat formal** entre les dues llengües, que s'explica per raons històriques i geogràfiques, també en singularitza el procés de traducció, atès que provoca interaccions constants, amb les conseqüents interferències lingüístiques, que es produeixen, majoritàriament, en la direcció del castellà al català.

El **mercat laboral** de la traducció castellà-català presenta una especificitat temàtica important, en funció de la direcció lingüística: la traducció del català al castellà està força present en l'àmbit audiovisual i en el literari, mentre que en la resta d'àmbits la traducció predominant és la del castellà al català, motivada pel procés de normalització de la llengua catalana.

Finalment, pel que fa l'**ensenyament de la traducció** entre català i castellà, destaca el fet que no es diferencien els grups en funció de les categories de *traducció directa* i *traducció inversa*, sinó en funció de la direcció de la traducció (del castellà al català o a l'inrevés), atès que la convivència entre les dues llengües fa pressuposar que tots els estudiants es troben en el mateix nivell de competència lingüística.

En definitiva, les singularitats que presenta la traducció de llengües territorialment en contacte, com són el castellà i el català, justifica abastament la necessitat d'estudis aprofundits que permetin que el traductor prengui consciència d'aquestes singularitats per afrontar la tasca de traducció amb més garanties d'èxit.

1.2. La traducció com a instrument de normalització lingüística: la traducció de textos jurídics i administratius del castellà al català

Com passa amb qualsevol parella de llengües, el procés de traducció entre el català i el castellà abraça diferents possibilitats pel que fa a la direcció lingüística i als àmbits d'aplicació: traducció del català al castellà de textos literaris, traducció del castellà al català de textos jurídics, etc. D'entre les diferents combinacions possibles, en aquest apartat ens centrarem en la traducció de textos jurídics i administratius del castellà al català, atès que és un dels àmbits laborals que genera més demanda, a causa de la situació de cooficialitat que tenen les dues llengües en l'àmbit catalanoparlant de l'Estat espanyol. Començarem per veure el marc legal que regula aquesta situació de cooficialitat, i a continuació oferirem les característiques d'aquest procés de traducció, centrant-nos en el model de català jurídic que el traductor contribueix a fixar amb la seva activitat.

1.2.1. La traducció com a instrument de normalització lingüística: el marc legal de la llengua

La regulació dels usos lingüístics als territoris de parla catalana de l'Estat espanyol ve donada, en primer lloc, pel que estableix la Constitució espanyola, que, a l'article 3, disposa que el castellà és la llengua espanyola oficial a tot l'Estat, i que tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i també el dret d'usar-la. A continuació preveu que les altres llengües espanyoles també seran oficials a les seves respectives comunitats autònomes, d'acord amb el que estableixin els estatuts d'autonomia. I finalment considera les diferents llengües de l'estat com un patrimoni cultural que ha de ser objecte d'especial respecte i atenció.

En paraules de Carles Duarte:

“d'aquesta manera la Constitució consagra per al castellà una posició preeminent respecte a les altres llengües de l'Estat, posició que les comunitats autònomes han contrarestat mitjançant la declaració de llengua pròpia i, per tant, de primera llengua oficial dins del territori autònom.”

Carles Duarte, Àlex Alsina i Segimon Sibina, *Manual de llenguatge administratiu* (pàg. 54, 1991)

En el cas de Catalunya, tant el vigent Estatut d'autonomia de 2006, com l'Estatut de Sau de 1979, reconeixen l'oficialitat del català, al costat del castellà, i estableixen que la llengua pròpia de Catalunya és el català. Pel que fa a la Comunitat Valenciana, l'Estatut aprovat el 1982 reconeixia el valencià com a llengua oficial, però no és fins a la modificació feta el 2006 que també es reconeix com a llengua pròpia. Quant a les Illes Balears, l'Estatut aprovat el 1983 i modificat el 2007 també reconeix el català com a llengua oficial i pròpia del territori.

El marc legal general fixat pels diferents estatuts d'autonomia es regula per mitjà de les lleis de normalització lingüística, que garanteixen l'ús normal i oficial dels dos idiomes oficials i concreten les actuacions que han de dur a terme les diferents institucions.

A Catalunya, la política lingüística es basa en els conceptes jurídics de *llengua pròpia* i *llengua oficial*, tal i com explica el títol IV de la Llei 1/1998. Així, el concepte de *llengua pròpia* aplicat a la catalana obliga els poders públics i les institucions de Catalunya a protegir-la, a usar-la de manera general i a promoure'n l'ús públic a tots els nivells. I el concepte de *llengua oficial* aplicat al català i al castellà garanteix als ciutadans els drets subjectius a aprendre les dues llengües, a poder usar-les lliurement en totes les activitats públiques i privades, a ser atesos en la que escullin en les seves relacions amb les administracions i, de manera gradual i progressiva, amb tots els agents socials que ofereixen serveis públics, i a no ser discriminats per raó de llengua.

Sobre la base d'aquests principis, la Llei regula l'ús del castellà i el català a Catalunya, i estableix mesures de protecció i promoció de la llengua catalana, per aconseguir-ne la normalització, així com mesures de promoció, per garantir-ne la presència en tots els àmbits.

Pel que fa a l'àmbit que ara ens interessa, que és l'oficial i l'administratiu, la Llei estableix que les administracions i institucions catalanes han d'emprar de manera general el català, sens perjudici del dret dels ciutadans a adreçar-s'hi en la llengua oficial que triïn. I també proclama la plena validesa de tota la documentació pública i privada en qualsevol de les dues llengües oficials, en tots els àmbits, inclosos l'Administració de l'Estat, l'Administració de justícia i els registres públics. Per acabar, és important recordar que la Llei té caràcter indicatiu per als ciutadans i només crea obligacions per a les administracions i per a determinades empreses que presten activitats de servei públic.

Aquesta regulació dels usos lingüístics explica que la traducció de textos jurídics i administratius del castellà al català hagi adquirit un grau elevat de consolidació i generi un volum important de demanda laboral, atesa la necessitat de disposar en les dues llengües d'aquests textos, escrits tradicionalment en castellà.

Xirinachs (1997), en el seu treball titulat "La traducción como instrumento de normalización lingüística", posa en relleu el paper central que juga la traducció en un procés de normalització lingüística com el de la llengua catalana, paper que té com a objectiu fonamental contribuir a garantir la disponibilitat dels textos necessaris perquè l'ús públic i privat del català sigui normal. L'autora explica com, amb la finalitat de donar compliment al dret d'opció lingüística dels ciutadans, la majoria dels organismes de l'Administració pública catalana s'ha dotat de serveis lingüístics i gabinets de traducció, que s'han fet càrrec de resoldre les necessitats en aquesta matèria.

Les lleis de normalització lingüística als PPCC

A Catalunya, la Llei de política lingüística és del 1998 (i substitueix la Llei de normalització lingüística del 1983); al País Valencià la Llei d'ús i ensenyament del valencià és del 1983; i a les Illes Balears la Llei de normalització lingüística és del 1986.

En aquest sentit, cal destacar que l'àmbit de l'Administració de justícia és el que presenta un nivell de normalització de la llengua catalana més deficitari, i en conseqüència, un dels àmbits on l'activitat de traducció cap a la llengua pròpia encara resulta molt necessària, atès l'elevat ús de la llengua castellana en la redacció de textos jurídics i judicials.

Xirinachs resumeix així les causes de l'escàs ús del català entre els professionals de l'àmbit jurídic (jutges, fiscals, secretaris judicials, registradors de la propietat, procuradors, notaris, advocats i professors universitaris):

“La evolución histórica de todos conocida, la formación en castellano de los profesionales, el desconocimiento en la mayoría de casos de la lengua catalana, el hecho de que formen parte de un cuerpo estatal único y no se les pida ningún conocimiento de catalán en el proceso de selección.”

Xirinachs (1997: 36)

Marta Xirinachs, “La traducción como instrumento de normalización lingüística”, *Senez. Itzulpen Aldizkaria* (núm. 19, pàg. 25-40, 1997).

1.2.2. Característiques de la traducció jurídica i administrativa castellà-català: l'estil del català jurídic i administratiu

La situació de normalització lingüística que acabem de descriure en l'apartat precedent condiona inevitablement l'activitat del professional que tradueix textos del castellà al català. El fet que l'objectiu fonamental de la traducció sigui garantir el dret d'opció lingüística dels ciutadans comporta que l'activitat traductora vagi més enllà i esdevingui una activitat de creació d'un nou model de llengua.

Reprement les paraules de Biosca i Castellanos (2010: 46), podem dir que:

“la traducció, en aquesta situació sociolingüística, no és sols un element d'emulació lingüística, sinó que és un element de creació textual en la llengua en qüestió”.

Carles Biosca i Carles Castellanos, “Neologia i traducció en els processos d'estandardització”, a: Coromina, Eusebi; Mestres, Josep M. (cur.), *Aspectes de terminologia, neologia i traducció* (pàg. 41-54, 2010)

Quins són, doncs, els factors que el professional de la traducció ha de tenir en compte quan es troba immers en aquesta situació de traducció? Quins factors condicionen les estratègies que ha de posar en pràctica per resoldre els dubtes i els problemes de traducció amb què es trobi?

D'una banda, com en qualsevol procés de traducció, el professional que tradueix textos jurídics i administratius del castellà al català ha de tenir la competència lingüística adequada, així com els coneixements enciclopèdics de l'àmbit d'especialitat en què tradueix. D'altra banda, si tenim en compte els condicionants que es desprenen de la situació sociolingüística en què s'emmarca el procés de traducció, ha de conèixer el model de llengua que ha de contribuir a fixar amb la seva tasca. Atès que el nostre objectiu és veure les singularitats d'un procés de traducció entre llengües en contacte, no tractarem l'aspecte relacionat amb la formació especialitzada que ha de tenir qualsevol traductor jurídic, sinó que en aquest primer apartat descriurem el model de llenguatge

jurídic i administratiu català cap al qual ha de tendir la traducció dels textos d'aquest àmbit, mentre que en els apartats 2 i 3 d'aquest mòdul tractarem els aspectes relatius a la competència lingüística del traductor en relació amb les interferències lingüístiques que genera el contacte de llengües.

Abans de continuar, però, convé fer un aclariment conceptual: quan parlem de **textos jurídics** en referim als textos que es generen en aquelles relacions en què intervé el poder públic (legislatiu, executiu i judicial) i també en les relacions entre particulars amb transcendència jurídica. Per tant, considerem els **textos administratius** com un tipus concret de textos jurídics ja que són generats pels òrgans de les diverses administracions públiques quan es relacionen entre si o amb els particulars.

Si prenem com a criteri tipològic la funció que fan els textos en relació amb el dret, podem parlar de tres grans tipus de textos jurídics:

- 1) textos normatius o textos que “creen” el dret: lleis i reglaments
- 2) textos de la pràctica jurídica o textos que “apliquen” el dret, i que inclouen dos grans grups: els textos de l'àmbit administratiu i els textos de l'àmbit judicial
- 3) textos teòrics i instrumentals o textos que “expliquen” el dret: manuals i articles, treballs d'investigació, diccionaris...

El model de català jurídic que la traducció d'aquest tipus de textos ha de contribuir a fixar és un model que cerca l'assoliment de tres objectius fonamentals: el recobriment de la tradició que la llengua catalana posseeix en l'àmbit jurídic, el coneixement de les tendències actuals dels llenguatges jurídics de més gran difusió internacional i el trencament de la relació de dependència amb el llenguatge jurídic castellà (Duarte 1990: 12).

Seguint Duarte, l'autor que més ha contribuït a l'establiment de l'actual llenguatge jurídic català i en el qual ens basem al llarg d'aquest apartat, podem dir que la llengua catalana ha estat present de manera rellevant en l'activitat jurídica al llarg de la seva història. A la primera meitat del segle XII ja trobem una traducció literal del *Liber iudiciorum* i al llarg de tota l'Edat Mitjana la documentació jurídica és molt extensa, amb obres jurídiques cabdals com els Costums de Tortosa, els Furs de València, els Usatges o el Llibre del Consolat del Mar, la documentació de la Cancelleria Reial, documents judicials i notariais, etc. I el català continua sent la llengua pròpia de l'activitat jurídica fins que, al segle XVIII, els decrets de Nova Planta n'inicien la progressiva marginació en l'àmbit oficial. Abans del restabliment de la democràcia a finals del segle

Lectura complementària

Sobre el model de català jurídic, podeu consultar l'obra següent:

Carles Duarte; Pilar de Broto (1990). *Introducció al llenguatge jurídic* (3a. ed). Barcelona: Generalitat de Catalunya.

XX, també hi ha alguns períodes de recatalanització de la vida oficial que cal esmentar: l'etapa de la Mancomunitat de Catalunya i, sobretot, la de la Generalitat restablerta durant la II República Espanyola.

En l'establiment del català jurídic actual, el coneixement d'aquesta llarga, tot i que intermitent, tradició s'ha tingut en compte a l'hora, per exemple, de fixar termes com ara *interlocutòria* com a equivalent del castellà *auto*, *constrènyer* i *constrènyiment* com a equivalents dels castellans *apremio* i *apremiar*, o *marmessor* com a equivalent del castellà *albacea*; i també en l'establiment d'aspectes més estilístics com ara la prioritització del tractament de *vós* sobre *vostè* en les comunicacions oficials adreçades als ciutadans.

És evident, però, que el recurs a la tradició juridicoadministrativa catalana no s'ha de fer sempre i de manera sistemàtica, sinó de manera selectiva, tenint en compte les normes, tendències i usos internacionals, i l'ús actual de la llengua catalana.

Si fem una anàlisi dels llenguatges jurídics i administratius actuals de les diferents llengües veurem que, malgrat la diversitat d'estils i solucions terminològiques i de disseny, també s'observen unes línies evolutives i renovadores, especialment en les llengües de més difusió internacional, que reivindiquen l'ús d'un llenguatge jurídic i administratiu més entenedor i més respectuós envers el ciutadà.

En el cas de l'anglès, per exemple, un dels testimonis més significatius d'aquesta renovació el trobem en el *Plain Language Movement* o moviment per al llenguatge planer. Es tracta d'un moviment de renovació de la redacció que promou la simplificació del llenguatge administratiu i jurídic, amb l'objectiu que els textos importants que el ciutadà ha d'entendre (lleis, disposicions, regulacions, assegurances, contractes...) s'escriguin de forma planera i entenedora per a tothom.

En general, l'anàlisi de totes aquestes tendències ha contribuït a adoptar criteris actuals per al llenguatge jurídic català, com són l'ús de la primera persona del singular en lloc de la tercera en els documents jurídics, les restriccions a l'ús abusiu de les formes passives, el defugiment de les formes no respectuoses per raons de sexe o condició, la millora del disseny dels impresos administratius, etc.

Finalment, el català jurídic actual ha d'intentar evitar la forta dependència de les solucions castellanes. El castellà jurídic té una forta tradició, que no s'ha vist mai estroncada, i és l'única llengua de la península que és oficial a tots els territoris de l'Estat espanyol, fets que expliquen l'alt nivell de penetració que té en el llenguatge jurídic català. En termes generals, el llenguatge jurídic castellà es caracteritza per un elevat grau de barroquisme i recargolament, que

Fragment d'una traducció catalana del *Liber iudiciorum* de mitjan del s. XII, codi d'origen visigòtic redactat en llatí

Font: "Els primers textos en català" (en línia)

Altres moviments de renovació

De manera semblant al moviment per al llenguatge planer, podem esmentar altres moviments de renovació de la redacció que en promouen la simplificació, com ara els que persegueixen la *legibilitat*, entesa com la característica que permet llegir, entendre i recordar un text amb facilitat, o la *lectura fàcil*, que promou l'adaptació dels textos a persones amb dificultats de comprensió.

Vegeu també

En els dos apartats següents d'aquest mòdul tractarem amb detall alguns d'aquests aspectes.

cal evitar de traslladar als textos jurídics catalans, adoptant una posició oberta a solucions nostrades o internacionals, en aquells aspectes en què la legislació no planteja cap limitació.

Fenòmens que cal evitar de reproduir

Alguns exemples de fenòmens habituals en els textos jurídics castellans que cal evitar de reproduir en les traduccions al català són els següents:

- tractaments personals com ara *señor/a don/doña*, que no s'han de traduir per formes com *senyor/a En/Na*, sinó simplement per *senyor/a*;
- formes que comporten un tipus de relació entre els comunicants marcada per la humiliació i l'afalac (verbs com *suplicar*, ús abusiu de tractaments protocol·laris i de cortesia, etc.);
- determinades qüestions sintàctiques, com l'abús de subordinades, l'absència de la convenient separació per mitjà de signes de puntuació o la repetició innecessària de formes;
- l'abús de llatínismes i de terminologia obsoleta o altament especialitzada;
- els models de documents amb errors d'estructuració de dades, d'estil, de tries de dades pertinents, de disseny poc accessible, etc.

No podem cloure aquest apartat sense esmentar la funció fonamental que va exercir en aquest procés d'establiment del llenguatge jurídic català la CALA (Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu). Aquesta comissió es va posar en marxa l'any 1981 amb el nom de Coordinadora de Llenguatge Administratiu, com a òrgan assessor en aquesta matèria, adscrit a la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, i va formalitzar-se per mitjà del Decret 41/1986 com a Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu. LA CALA¹, formada per juristes i lingüistes experts en llenguatge administratiu i jurídic, va ser l'encarregada d'establir les convencions pròpies d'aquest àmbit no previstes per la normativa (fixació de terminologia jurídica, elaboració de models de documents jurídics i administratius, establiment de criteris de redacció legislativa i fixació de convencions sobre aspectes gràfics no resolts, com ara majúscules i minúscules, abreviacions, tipografia, etc.).

La tasca duta a terme per la CALA durant els 20 anys que va funcionar –va ser suprimida pel Decret 99/2001– va ser exemplar i cabdal per a la fixació del català jurídic i des del principi es va plantejar amb una perspectiva que tenia en compte tot l'àmbit lingüístic català. Les convencions que avui s'utilitzen en el català jurídic ja van ser fixades per la CALA i avui les trobem actualitzades i ampliadades en els volums de la col·lecció *Criteris Lingüístics* (accessible en línia) de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya. I gran part de la terminologia jurídica i administrativa catalana avui en ús també va ser fixada en el seu moment per aquesta comissió i incorporada posteriorment en diverses obres lexicogràfiques (com el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans o diversos diccionaris especialitzats del

⁽¹⁾CALA és la sigla de Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu.

Lectura recomanada

Per aprofundir el vostre coneixement sobre el procés de fixació del català jurídic i els diferents organismes que hi van jugar un paper essencial, llegiu l'article següent:

Carles Duarte (2009). "El llenguatge administratiu i jurídic: una renovació persistent" (en línia). *Revista de Llengua i Dret* (núm. 51, juny).

TERMCAT, organisme que va assumir finalment la responsabilitat d'adoptar les decisions terminològiques també en el camp del llenguatge administratiu i jurídic).

1.3. Resum

En definitiva, el model de català jurídic que el traductor ha de contribuir a fixar amb la seva tasca és un model que cerca l'assoliment de tres objectius fonamentals: identitat (que comporta tenir en compte la tradició), modernitat (que implica incorporar les tendències actuals) i autonomia (respecte del castellà jurídic), i que es concreta en uns principis estilístics com són la claredat i simplificació, la funcionalitat i precisió, i el respecte i la correcció en el to relacional (sense humiliació i tampoc sense afalac).

D'acord amb Duarte i de Broto:

“aquests principis es concretaran en la utilització d'un adequat sistema de disseny de documents i de puntuació que permeti de construir frases clares i de fer una presentació funcional dels textos, sense frases llargues ni abús de la subordinació, en l'ús de formes verbals directes i actives (...), en l'aplicació d'una terminologia precisa però sense abusar del recurs a llatinismes o a mots extremament cultes si hi ha equivalents catalans més usuals que tinguin la mateixa precisió, en l'establiment d'unes formes de tractament, de salutació i de comiat respectuoses (ni informals ni llagoteres), etc.”

Carles Duarte i Pilar de Broto, *Introducció al llenguatge jurídic* (3a. ed, 1990)

Reflexió

Recordeu que el grau d'aplicació d'aquests criteris en la producció del text de destinació (TD) sempre estarà condicionat per les restriccions que imposa l'**encàrrec de traducció**. Així, en la traducció del castellà al català d'un formulari de textos jurídics per a una editorial, possiblement el més adequat serà adoptar el tractament de primera persona per a l'emissor, encara que els textos originals en castellà usin la tercera persona; però si es tracta d'una traducció jurada d'un certificat, possiblement el més adequat serà mantenir el mateix tractament que usi l'original. En cada encàrrec de traducció, doncs, el traductor ha de saber trobar l'equilibri adequat entre els tres elements fonamentals que ha de respectar quan produeixi el TD: la fidelitat al contingut del text d'origen, la correcció i genuïnitat lingüística del TD i el respecte al model lingüístic i a l'estil de la llengua a la qual tradueix.

2. Aspectes gramaticals conflictius en la traducció del castellà al català: interferències lingüístiques

Hem parlat de la interferència com la desviació de les normes d'una llengua per influència d'una altra i hem vist com, per regla general, s'assumeix que és la llengua materna, com a llengua dominant, la que interfereix en l'ús de les segones llengües. Des dels estudis de la traducció, doncs, s'ha prioritzat l'anàlisi de la interferència entesa com la desviació de les normes de la llengua del text de destinació (TD) per la influència de la llengua del text d'origen (TO).

Quan ens situem, però, en un context de convivència territorial com el del castellà i el català a les zones catalanoparlants de l'estat espanyol, les interaccions entre les llengües són constants, i els conceptes de *llengua materna* i *traducció directa* no són fàcilment aplicables: per raons històriques i polítiques, sovint els parlants tenen una competència lingüística més elevada del castellà, malgrat que la seva llengua materna sigui el català; i tampoc no se sol fer distinció entre traducció directa i inversa, perquè es pressuposa que tots els parlants són bilingües i, per tant, poden fer ambdós tipus de traduccions. En un context com aquest, de cooficialitat de dues llengües, és la llengua dominant, en aquest cas, el castellà, la que provoca majoritàriament les interferències en la llengua minoritària, el català. Per aquest motiu, doncs, en aquest apartat tractarem les interferències que provoca el castellà en la llengua catalana en el procés de traducció de textos del castellà al català.

Per raons òbvies d'espai, no podem tractar la globalitat d'aquestes interferències, de manera que ens limitarem a fer un breu repàs d'aquells casos més habituals en la traducció del castellà al català de textos escrits formals propis d'àmbits com l'acadèmic, el jurídic o l'administratiu, atès el volum de traducció que generen pel predomini de l'ús del castellà en els textos que s'hi produeixen. En aquest apartat parlarem d'algunes interferències lingüístiques (que inclouen les morfosintàctiques i les lexicosemàntiques), mentre que en l'apartat següent tractarem les interferències relatives a aspectes estilístics i de convencions formals.

Les **interferències lingüístiques** afecten els diferent nivells de la llengua i tradicionalment es classifiquen, seguint aquests nivells, en interferències fòniques, interferències gramaticals (morfològiques i sintàctiques), i interferències lèxiques i semàntiques. No és el nostre objectiu aquí oferir una taxonomia exhaustiva dels diferents tipus d'interferències, sinó proporcionar un recull de recomanacions útils per evitar solucions inadequades en les traduccions de textos formals del castellà al català.

Vegeu també

La interferència com la desviació de les normes d'una llengua per influència d'una altra es veu en el mòdul "La competència de la traducció" d'aquesta assignatura.

Lectura recomanada

Lluís Payrató (1985). *La interferència lingüística. Comentaris i exemples català-castellà*. Barcelona: Curial-Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Lectures complementàries

Per a una visió panoràmica de les interferències entre el castellà i el català podeu consultar els dos llibres següents:

Josep Ruaix i Vinyet (1994-1995). *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui*. (2 volums). Moià: Josep Ruaix i Vinyet.

Susana Rodríguez-Vida (1997). *Catalán-castellano: frente a frente*. Barcelona: Inforbook's.

Per aquest motiu no seguirem les classificacions habituals de la interferència que trobem en els estudis teòrics –tant lingüístics, com traductològics– sobre la matèria, sinó que presentem un recull breu de casos que afecten diferents plans de la llengua, amb una classificació pensada en el professional que afronta aquest procés de traducció. Així, en primer lloc veurem aspectes gramaticals generals (ús del gerundi, de la veu passiva i del temps verbal futur), i a continuació llistarem alfabèticament aspectes que afecten formes lingüístiques concretes, agrupades per categories gramaticals (preposicions, conjuncions i locucions, adjectius i substantius, i formes verbals).

2.1. El gerundi

El gerundi o el gerundi amb els seus complements fa l'ofici d'un complement adverbial que expressa una acció simultània o anterior a l'acció expressada pel verb principal. Normalment introdueix una acció que és la causa de la de l'oració principal i que mai no pot ser-ne la conseqüència ("passant per la plaça, vaig veure en Pere amb el seu cosí"). En altres casos introdueix un matís modal en el verb que acompanya, és a dir, expressa la manera com té lloc l'acció del verb principal ("va arribar *cantant i ballant*, de tan content que estava").

El gerundi s'utilitza sovint incorrectament amb un valor consecutiu, de manera que s'uneixen mitjançant un gerundi dues oracions que haurien hagut de ser coordinades, unides per una simple conjunció copulativa o per qualsevol altre enllaç: "El ferit fou dut a l'hospital, *i morí* al cap de poc"; i no pas: "El ferit fou dut a l'hospital, *morint* al cap de poc".

També cal evitar l'ús del gerundi en lloc d'una oració adjectiva de relatiu (gerundi del BOE): "Un document *que recull* els acords de la reunió"; i no pas: "Un document *recollint* els acords de la reunió".

Finalment, convé recordar que no és bo abusar de la fórmula "tot + gerundi". Encara que és correcta, cal limitar-ne l'ús als que li corresponen: afegir èmfasi ("venia tot corrent") o remarcar l'oposició entre l'oració principal i el gerundi ("tot fent l'home bo, és molt capaç de cometre aquesta malifeta").

2.2. La veu passiva

Tot i que les construccions amb l'anomenada *passiva perifràstica* o *tradicional* són normatives, convé recordar que, d'acord amb les tendències actuals sobre llenguatge planer, no hem d'abusar-ne perquè dificulten la comprensió del text ja que l'agent del procés verbal queda en segon terme, com es fa evident si comparem les dues oracions següents, una redactada en veu activa i l'altra, en passiva:

- Activa:

Enllaços d'interès

Podeu ampliar la informació sobre l'ús del gerundi en textos jurídics i administratius a:

- "Gramàtica i Sintaxi" (en línia). *Fitxer lingüístic*
- "El gerundi" (en línia). *Autoaprenentatge de llenguatge jurídic* (tema 7.5)

Enllaç d'interès

Podeu ampliar la informació sobre l'ús de la passiva en textos jurídics i administratius a:

- *Curs de llenguatge jurídic* (en línia)

El Govern ha adoptat la decisió d'abaixar els salaris.

- Passiva perifràstica o tradicional:

La decisió d'abaixar els salaris ha estat adoptada pel Govern.

Sovint la passiva s'utilitza perquè interessa donar més importància al complement directe de l'oració, de manera que volem posar-lo a l'inici del fragment (és sabut que allò que posem al començament és el que volem que concentri majoritàriament l'atenció del lector). En alguns casos, una alternativa útil a l'ús de la veu passiva és el trasllat o dislocació del complement directe a l'inici de l'oració, amb la corresponent duplicació amb un pronom feble. El resultat és una estructura menys formal i encarcerada, com es veu a continuació:

- Trasllat o dislocació del CD i duplicació amb pronom feble:

La decisió d'abaixar els salaris, l'ha adoptada el Govern.

D'altres vegades, si el que volem és eliminar l'agent de l'acció, podem utilitzar l'anomenada *passiva pronominal*:

- Passiva pronominal:

S'ha adoptat la decisió d'abaixar els salaris.

Com és lògic, les construccions de passiva pronominal amb complement agent són incorrectes, ja que és incoherent usar el pronom *es*, que ens serveix per ometre l'agent del procés verbal, i alhora, esmentar l'agent de l'acció:

- Passiva pronominal amb agent explícit (incorrecta):

* Pel Govern s'ha adoptat la decisió d'abaixar els salaris.

2.3. El futur d'obligació

El castellà utilitza el futur per expressar obligació, mentre que el català utilitza les perífrasis d'obligació (*haver de*) i el ver *caldre*. Relacionat amb aquest valor d'obligació, el castellà jurídic utilitza el futur en els textos prescriptius, com ara les lleis, els reglaments i les disposicions, perquè se situa en la perspectiva del legislador, que redacta el text quan encara no és vigent i parla, per tant, d'una situació futura. En català, però, és preferible adoptar el punt de vista del moment en què el lector llegeix text –que és quan el text ja és vigent–, de manera que es redacta en present, i l'ús del futur s'evita per expressar obligacions i es reserva a l'expressió de situacions futures des del punt de vista del lector del text, no del redactor.

Enllaços d'interès

Per ampliar la informació sobre l'ús del futur en els textos normatius, podeu consultar la versió digital de l'obra següent:

- *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català* (en línia)

Exemple dels usos verbals en les dues llengües

Vegeu un exemple dels usos verbals en les dues llengües, extret dels *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català* editats per la Generalitat de Catalunya:

Será competencia del Ministerio de Fomento la inspección de los servicios y de las redes de telecomunicaciones. También **corresponderá** al Ministerio de Fomento la aplicación del régimen sancionado. En materias de competencia de la Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones, el Ministerio de Fomento **realizará** las actividades de inspección que les sean requeridas. En todo caso, **será** el Ministerio de Fomento el que ejerza las funciones inspectores.

És competència del Ministeri de Foment la inspecció dels serveis i de les xarxes de telecomunicacions. També **correspon** al Ministeri de Foment l'aplicació del règim sancionat. En matèries de competència de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions, el Ministeri de Foment **ha d'exercir** les activitats d'inspecció que li siguin requerides. En tot cas, *és* el Ministeri de Foment el que exerceix les funcions inspectores.

2.4. Preposicions, conjuncions i locucions

a) Les preposicions *a* i *de* davant la conjunció *que*

En català, a diferència del castellà, és incorrecte ometre la conjunció *que* quan s'introdueix una oració subordinada que fa la funció de complement directe: "Demano *que* s'admeti aquest escrit."; i no "Demano $\emptyset$ s'admeti aquest escrit."

D'altra banda, en català les preposicions *a*, *de* i *en* cauen davant la conjunció *que*. En cas de dubte, per conèixer si *a que*, *de que*, *en que* són grups preposició + conjunció (i, per tant, cal eliminar-ne la preposició) o si es tracta de grups preposició + pronom relatiu (i, per tant, cal accentuar el pronom relatiu: *a què*, *de què*, *en què*), podem substituir-los per les formes alternatives dels relatius *al qual*, *del qual*, *en el qual*: si el resultat és una frase correcta amb el mateix significat que l'anterior, és que es tracta d'un relatiu i cal accentuar *què*; en cas contrari, cal escriure *que* sense accent i eliminar la preposició. Exemples:

"Les dades *en què* es basa són fiables." (correcta)

→ "Les dades *en les quals* es basa són fiables."

"Coincideixen *en que* hi haurà problemes." (incorrecta)

→ "* Coincideixen *en els quals* hi haurà problemes."

Solució:

→ "Coincideixen *que/en el fet que* hi haurà problemes."

Com veiem en aquest darrer exemple, per tal d'evitar les construccions dures o forçades que resulten de l'eliminació de la preposició àtona davant *que*, es pot recórrer a una estructura amb un mot abstracte com ara *el fet* (que és el més usual) o d'altres (ex.: *manera*, *mesura*, *acció*, *idea*, *qüestió*, *proposta*, *possibilitat*, *creença*, *això*, *circumstància*, *desig*, etc.).

b) L'ús de *doncs* amb valor causal

Doncs és una conjunció que denota la conseqüència o la conclusió d'allò que precedeix (*Així, doncs, tot plegat era mentida*), o bé oposició o antítesi (*No vols anar-hi?; doncs t'hi durem a empenyes.*) En cap cas, però, té un valor causal (a diferència, per exemple, de *ja que* o *perquè*), com el que presenta en castellà la partícula *pues*. Fixeu-vos en l'exemple següent:

Castellà:

Creemos que està enfermo, *pues* hace días que no le vemos.

Català:

Creiem que està malalt, *perquè* fa dies que no el veiem.

c) Una locució inexistent: *degut a*

En català, *degut a*, en el sentit de la locució prepositiva castellana *debido a* és incorrecte. *Degut* és un participi que pot anar seguit de la preposició *a*, però cal que concordi en gènere i nombre amb el seu antecedent, l'element de l'oració al qual es refereix.

Degut a és incorrecte quan no té el sentit de *es deu* i es pot substituir per *a causa de*, *gràcies a*, *per culpa de*, *per raó de...* Vegeu l'exemple següent:

Castellà:

No ha ganado las elecciones *debido a* la abstención

Català:

No ha guanyat les eleccions *a causa de* l'abstenció.

2.5. Adjectius i substantius

a) L'adjectiu *previ*

En català, *previ* és un adjectiu i, com a tal, ha d'acompanyar sempre un nom (ex: És necessari l'acord *previ* de les parts). Sovint el trobem usat incorrectament amb un valor adverbial que no li correspon, amb el sentit de les locucions *després de* o *un cop + participi*, com en l'oració següent:

* *Prèvia* l'aprovació de la Llei pel Parlament, el president la va promulgar.

En aquest cas, hem d'usar altres tipus de construccions gramaticals que puguin fer aquesta funció adverbial, com ara les següents:

Després de l'aprovació de la Llei...

Un cop aprovada la Llei...

Amb l'aprovació prèvia de la Llei...

Molt freqüentment, l'aspecte temporal no és el més important en l'oració, i l'ús de *previ* presenta valor instrumental, de manera que podem utilitzar, per exemple: *mitjançant, per mitjà...*

b) L'ús anafòric de *mateix*

Mateix no és un pronom, és un adjectiu; per tant, cal que acompanyi sempre un nom. L'únic valor pronominal de *mateix* és el que recull el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2) amb el sentit de 'la mateixa cosa' (ex.: "Avui et dic *el mateix* que et vaig dir ahir." "Sempre fas *el mateix*."). Molt sovint trobem *mateix* utilitzat incorrectament com un element anafòric, tant en textos en català com en textos en castellà.

Per evitar l'ús incorrecte de *mateix* com a element anafòric tenim diverses opcions: suprimir-lo, substituir-lo per un pronom feble o un demostratiu, o reformular la frase, com podem veure en els exemples següents:

- **Supressió:**

* Avui s'ha fet l'inventari. El resultat del *mateix* ha estat que no s'ha trobat a faltar res.

→ Avui s'ha fet l'inventari. El resultat ha estat que no s'ha trobat a faltar res.

- **Substitució:**

* Es va presentar tard a la reunió i va demanar si es podia incorporar a la *mateixa*.

→ Es va presentar tard a la reunió i va demanar si *s'hi* podia incorporar.

- **Reformulació:**

* Van estudiar les causes de l'augment del nombre de matrícules i les conseqüències del *mateix*.

→ Van estudiar les causes i les conseqüències de l'augment del nombre de matrícules.

Per tant, l'ús correcte de *mateix* és el d'un adjectiu que ens permet denotar repetició o afegir un matis d'èmfasi respecte del nom a què fa referència: en el primer cas va anteposat al nom (ex: "Hem consultat el *mateix* advocat") i en el segon, posposat (ex: "El jutge *mateix* es va fer la fotocòpia perquè el secretari no hi era").

c) Diferències entre *depenent* i *dependent*

Cal no confondre *depenent* i *dependent*:

L'ús de *mismo* amb valor anafòric

La Real Academia Española (RAE) condemna explícitament l'ús de *mismo* amb valor anafòric:

- RAE (2005). *Diccionario panhispánico de dudas*, "mismo, -ma" (en línia)

- *Depenent* és el gerundi del verb *dependre* i com a tal només admet usos verbals i és invariable. L'equivalent castellà és *dependiendo* (ex.: “Aquest servei continua *depenent* de la Gerència”).
- *Dependent* és un adjectiu que té singular i plural i que significa “que depèn d'algú o d'alguna cosa”; equival al castellà *dependiente* (ex.: “Els treballadors dels centres universitaris *dependents* del Ministeri d'Educació tenen dret de matrícula gratuïta”). Pot ser també un substantiu que designa la persona que presta els seus serveis en una casa comercial: “El *dependent* d'aquella botiga és molt amable”.

d) *Arxiu* i *arxivament*: algunes diferències

D'acord amb el DIEC2, cal que diferenciem adequadament aquestes dues paraules. Vegem-ho:

DIEC2

arxiu

1 m. [LC] [BB] [ECO] Conjunt de documents acumulats per una persona o per una institució com a resultat de l'activitat pròpia o aliena. *Arxiu personal, patrimonial, eclesiàstic, nobiliari, d'una empresa. Arxiu judicial, militar, municipal.*

1 2 [bb] *arxiu privat* Arxiu de procedència no pública.

1 3 [bb] *arxiu públic* Arxiu procedent d'organismes estatals i definit com a públic per la llei.

1 4 m. [eco] [bb] Edifici, local o moble on és dipositat un conjunt documental.

2 m. [in] [bb] Fitxer informàtic.

DIEC2

arxivament m. [lc] Acció d'arxivar; l'efecte.

Per tant, quan parlem d'un lloc o d'un conjunt de documents, cal que utilitzem el mot *arxiu*, mentre que per referir-nos a l'acció o a l'efecte de desar hem de fer servir el mot *arxivament*.

2.6. Formes verbals

a) *Acompanyar* i *adjuntar*

A diferència del castellà, en català, els verbs *adjuntar* i *acompanyar*, en el sentit d'afegir un document a un altre, no tenen el mateix comportament sintàctic, de manera que no són intercanviables. En el cas d'*adjuntar*, el complement directe correspon al document secundari que s'afegeix a un document principal, mentre que en el cas d'*acompanyar*, el complement directe sempre correspon al document principal al qual s'afegeix un document secundari, com mostren els exemples següents:

Adjunto a una sol·licitud la documentació reglamentària.
doc. pral.   doc. secundari (CD)

Acompanyo una sol·licitud {amb/de} la documentació reglamentària.
doc. pral. (CD)   doc. secundari

En castellà, en canvi, *acompañar* admet com a complement directe tant el document principal com el secundari, mentre que *adjuntar* té el mateix comportament sintàctic que l'equivalent català:

Adjunto a una solicitud la documentación reglamentaria.

Acompaño una solicitud con la documentación reglamentaria.

Acompaño a una solicitud la documentación reglamentaria.

Per acabar, recordeu que el subjecte del verb *acompanyar* pot ser animat o inanimat, però en tots els casos el complement directe sempre ha de correspondre al document principal, com s'observa en els exemples següents:

Subjecte animat:

L'advocat acompanya la sol·licitud amb la documentació reglamentària.
Subjecte   CD (pral.)   doc. secundari

Subjecte inanimat:

L'advocat presenta la sol·licitud juntament amb els documents que l'acompanyen.
Subjecte (sec.)   CD (pral.)

b) Deixar un càrrec: *cessar*

Sovint observem un ús incorrecte del verb *cessar* quan s'utilitza en l'accepció de deixar un càrrec. *Cessar*, en aquest sentit, és un verb intransitiu, de manera que no admet complement directe; a més, cal que tingui com a subjecte la persona que deixa d'exercir el càrrec. Podem dir, doncs, "Josep Puig ha cessat com a director general de Carreteres"; però en cap cas és correcte utilitzar aquest verb en lloc de, per exemple, *destituir*, de manera que no podem dir que "el conseller de Política Territorial *ha cessat* Josep Puig."

Aquest ús incorrecte de *cessar*, força estès, respon a un intent d'evitar el matís negatiu de verbs com *destituir*, *separar* o *apartar*, tots ells transitius, que són els que hauria calgut emprar en una frase com la precedent amb complement directe. Una solució de compromís que evita el matís negatiu i respecta la gramàtica és l'ús d'una perífrasi: "El conseller *ordena el cessament* d'Antoni Romeu" (Naturalment, això no deixa de ser un eufemisme: obligar algú que *cessi*,

diguem-ne, per voluntat pròpia.) Podem “fer cessar” algú, o “fer-lo plegar”, però no “cessar-lo” ni “plegar-lo”, com tampoc no és possible “suïcidar algú”; en tot cas, cadascú decideix si deixa un càrrec o si se suïcida.

c) *Fer compliments o complimentar*

Sovint el verb castellà *cumplimentar* es tradueix erròniament per *complimentar*; però en català aquest verb transitiu només té l'accepció d'adreçar un compliment (a algú)', 'fer compliments', de manera que no es pot usar, com trobem en moltes ocasions, en substitució de *complir*, ni d'*emplenar*, *formalitzar* o *respondre*.

Pel que fa al significat d'aquests tres darrers verbs, força propers semànticament, utilitzarem el que correspongui d'acord amb el context:

- *Emplenar*, quan es tracti d'omplir els buits d'un document amb les dades escaients.
- *Formalitzar*, quan es tracti de fer efectiva alguna cosa per mitjà dels tràmits formals corresponents (per exemple, presentar un imprès degudament emplenat davant un registre, un jutge, etc.).
- *Respondre*, quan senzillament vulguem referir-nos a l'acció de consignar les dades que ens demana un imprès.
- *Respondre* i *emplenar* són, de fet, dues solucions molt properes, amb un lleu matis diferencial pel que fa a l'èmfasi: en el primer cas, l'èmfasi es posa en la persona i en les dades que es consignen ("Els opositors han de *respondre* el qüestionari sense falsejar cap dada"); en el segon cas, l'èmfasi es posa més aviat en la simple acció d'escriure les dades ("Cal *emplenar* el qüestionari a màquina").

En altres casos, segons el context, pot ser preferible utilitzar verbs com *presentar* o *inscriure*, quan aquest sigui clarament el sentit amb què s'utilitza *complimentar*.

d) *Compondre no és compondre*

L'equivalent català del verb castellà *componer* és *compondre*, però sovint utilitzem, erròniament, el verb *composar*, que té uns sentits molt diferents i molts més restringits. Vegem-ho.

Compondre és un verb transitiu que té, entre d'altres, els significats següents: 'formar un tot reunint o combinant elements, parts, ingredients diversos (*compondre* una medecina de diverses substàncies)'. 'Fer una obra intel·lectual o ar-

tística executant-ne les diverses parts i combinant-les de manera harmònica (*compondre* un poema). ‘Produir una obra musical’. ‘Diversos elements reunits o combinats, formar, constituir, un tot (les persones que *componen* el jurat)’.

Composar és un verb transitiu que significa ‘imposar una multa o una contribució a algú’, o ‘capturar-se amb algú fent-lo anar dret, imposant-li la nostra voluntat, fent-li creure el que volem’.

e) *Contemplar els estels*

L’ús del verb *contemplar* en el sentit d’*examinar, considerar o jutjar* no és correcte. Segons el DIEC2, el significat de *contemplar* és ‘esguardar atentament (un objecte) absorbint-se en la seva vista’ (“*contemplar els estels*”, “*contemplar el paisatge*”, “*contemplar una imatge*”) o bé ‘donar (a algú) tots els gustos, totes les satisfaccions’ (“*viu allí contemplat de tothom*”). Per això no són correctes frases del tipus: “el reglament *contempla* la situació del personal de...” o “l’article 26 *contempla* aquest supòsit”. Aquestes frases, però, sí que serien correctes en castellà, atès que el diccionari de la Real Academia (DRAE) recull per al verb *contemplar* el sentit de *considerar, juzgar, estimar*.

En català, però, en aquests casos, en lloc de *contemplar* hem d’utilitzar altres formes verbals que tinguin el significat adequat a cada cas, com ara *examinar, tenir en compte, preveure, disposar, prendre en consideració, recollir, incloure, expressar, estipular, regular, exigir, establir*, etc.

f) El complement directe d’*informar*

Informar és un verb que té un ús transitiu i un ús intransitiu. Com a verb transitiu, amb el sentit de ‘posar algú al corrent d’alguna cosa, donar-li notícia’, admet com a complement directe la persona o institució que rep una informació, i el contingut sobre la informació apareix com un complement preposicional introduït per la preposició *de* o *sobre*. (Observeu que, quan el complement preposicional està constituït per una oració introduïda per la conjunció *que*, la preposició cau.). Vegeu els exemples següents:

“El secretari *informa* el jutge de la recepció del peritatge.”

“L’Ajuntament *informa* la Comissió d’Urbanisme que ha atorgat la llicència.”

Com a verb transitiu trobem encara una altra accepció d’*informar* que no té el sentit anterior, sinó el de ‘dotar de forma alguna cosa, ser-ne el principi formatiu, inspirar’ (ex.: “La reducció del dèficit públic *informa* la llei de pressupostos per a l’any vinent.”). En aquest cas, el complement directe no té caràcter personal, sinó que és allò que rep la forma o s’inspira en el subjecte de l’oració.

En cap cas, però, quan utilitzem la primera accepció d'*informar* ('posar algú al corrent d'alguna cosa'), el complement directe pot tenir caràcter no personal, tal com trobem incorrectament en lloc d'*informar de/sobre* o *emetre informe*. És per això que no podem dir que “*El secretari *informa* el peritatge” (ni parlar, en conseqüència, del “*peritatge *informat*”), llevat que vulguem dir que li dóna forma; i tampoc podem construir una frase en passiva el subjecte de la qual no sigui el destinatari de la informació: “El jutge *és informat* de la recepció del peritatge” i no “*El peritatge *és informat* pel secretari”.

Informar també presenta una accepció específica del llenguatge jurídic, amb el sentit de: ‘parlar davant el tribunal els fiscals i els advocats en compliment de llur càrrec’, que equival a ‘emetre informe’. Aquesta accepció és intransitiva i no admet, per tant, complement directe.

Finalment, convé recordar que no sempre cal fer ús forçosament de la forma verbal, sinó que en determinats casos podem utilitzar formes substantives. Ex:

* Perquè el projecte tiri endavant, cal que els tècnics *l’informin* favorablement. (Oració incorrecta.)

Perquè el projecte tiri endavant, cal *l’informe* favorable dels tècnics. (Oració correcta.)

g) *Nomenar* i *anomenar*

D’acord amb el DIEC2, els verbs *nomenar* i *anomenar* tenen significats diferents que no s’han de confondre:

DIEC2

Nomenar v. tr. [LC] [AD] Designar per a un càrrec, una funció. *L’han nomenat tresorer.*

DIEC2

Anomenar 1. 1. v. tr. [LC] Donar nom (a algú o a alguna cosa). *Els nombres que no tenen altres submúltiples que ells mateixos i la unitat, els anomenem nombres primers.* 1. 2. intr. pron. [LC] Dir-se, tenir per nom. *Aquests mots s’anomenen adverbis.* 2. tr. [LC] [AD] Designar, esmentar pel seu nom. *Durant la conversa us varen anomenar tres vegades.*

En castellà, en canvi, tots dos significats corresponen a un sol verb, *nombrar*, les diverses accepcions del qual són, d’acord amb el DRAE:

DRAE

Nombrar 1. tr. Decir el nombre de alguien o algo. 2. tr. Hacer mención particular, generalmente honorífica, de alguien o algo. 3. tr. Elegir o señalar a alguien para un cargo, un empleo u otra cosa.

h) El complement directe de *notificar*

D'acord amb el DIEC2, *notificar* és un verb transitiu que significa 'donar coneixement o notícia (d'alguna cosa), fer-la saber, especialment d'una manera oficial' (ex.: "M'han notificat la concessió de la llicència que demanava.").

Cal recordar que el complement directe d'aquest verb sempre ha de ser la "cosa" que es fa saber o que es notifica, i mai la persona (que és el complement indirecte). Així, una persona no pot ser notificada ni tenir-se per notificada, perquè allò que es notifica sempre és una cosa. No podem dir, doncs, que "l'acusat ha de ser notificat", sinó que hem de dir, per exemple, que "cal notificar-ho a l'acusat" o alguna altra expressió semblant.

i) *Obrar i precisar*

Obrar i precisar són dos verbs que, per influència del castellà, sovint s'utilitzen amb un significat equivocat. Així, d'acord amb les definicions del DIEC2 que consten a continuació, l'accepció fonamental d'*obrar* és la d'"aplicar l'activitat a un fi moral' (p. ex., obrar bé o obrar malament), de manera que aquest verb no es pot usar amb el sentits de 'figurar, constar' o 'tenir'.

Quant a *precisar*, recordem que no significa 'necessitar o caldre', sinó 'determinar alguna cosa amb precisió'. En castellà, en canvi, els verbs *obrar i precisar* tenen un abast semàntic molt més ampli, com mostren les definicions que figuren al DRAE.

DIEC2

obrar

1 1 v. *intr.* [lc] Aplicar l'activitat a un fi, esp. d'ordre moral, de tal o tal manera en una circumstància donada. *Ell ha obrat molt malament fent això. Obra bé i no temis el que diran.*

1 2 [lc] **obrar del seu cap** Fer del seu cap.

2 *intr.* [lc] Deixar sentir els seus efectes, tenir eficàcia. *El remei ja ha obrat, encara no ha obrat.*

3 *tr.* [lc] Afaiçonar 1 1. *Obrar el fang, la fusta.*

4 1 *tr.* [aq] Edificar, fer obra de construcció. *Obrar bé una casa.*

4 *tr.* [imf] Planejar la fusta.

precisar v. *tr.* [lc] Determinar (alguna cosa) amb precisió. *Precisar les dates.*

DRAE

obrar (Del lat. *operari*). 1. **tr.** Hacer algo, trabajar en ello. 2. **tr.** Ejecutar o practicar algo no material. 3. **tr.** Construir, edificar, hacer una obra. 4. **intr.** Dicho de una cosa: Causar, producir o hacer efecto. 5. **intr.** Evacuar el vientre, defecar. 6. **intr.** Dicho de una cosa: Existir en sitio determinado. *El expediente obra en poder del fiscal.*

precisar. 1. **tr.** Fijar o determinar de modo preciso. 2. **tr.** Obligar, forzar determinadamente y sin excusa a ejecutar algo. 3. **intr.** Ser necesario o imprescindible. U. t. c. tr.

j) *Ostentar*

Tant en català com en castellà, *ostentar* no té el sentit d'ocupar o exercir un càrrec', tal com es desprèn de les definicions del DIEC2 i el DRAE:

DIEC2

ostentar *v. tr.* [LC] Mostrar, especialment amb afectació.

DRAE

ostentar

1. tr. Mostrar o hacer patente algo.
2. tr. Hacer gala de grandeza, lucimiento y boato.

Per tant, els càrrecs *s'exerceixen* o *s'ocupen*; les competències *s'exerceixen*; les funcions *es compleixen*; les titulacions *es tenen* o *es posseeixen*; assegurar la realitat d'una cosa és *acreditar-la*, i una representació *s'assumeix*.

k) Procedir i ser procedent

A diferència del que succeeix en llengua castellana, *procedir* i *ser procedent* no són sinònims en català. Només cal observar-ne les definicions al DIEC2 i contrastar-les amb les del DRAE:

DIEC2

procedir

- 1 1 v. intr. [LC] Passar a posar en execució. *Procedir a l'elecció de president.*
- 1 2 v. intr. [LC] Anar executant una cosa. *Procedir amb mètode, amb mesura.*
- 2 1 intr. [LC] Algú, obrar. *Ell no procedeix bé.*
- 2 2 [LC] **procedir contra algú** *Obrar contra ell segons normes legals.*
- 3 1 intr. [LC] Ésser l'efecte d'una cosa, derivar-ne. *Aquesta inflamació procedeix d'una picada.*
- 3 2 intr. [LC] Venir d'un lloc, d'un punt. *Els Montalat procedeixen de l'Empordà. La nau procedia de Gènova.*

procedent

- 1 *adj.* [LC] [DR] Conforme a dret, a pràctica, a conveniència. *Una demanda procedent. No és procedent fer una tal cosa.*
- 2 *adj.* [LC] Que procedeix de tal o tal cosa o persona. *Una nau procedent de Gènova.*

DRAE**proceder**

(...)

8. intr. Hacer algo conforme a razón, derecho, mandato, práctica o conveniencia. *Ya ha empezado la función y procede guardar silencio.*

(...)

procedente

(...)

3. adj. Conforme a derecho, mandato, práctica o conveniencia. *Demanda, recurso, acuerdo procedente.*

Per tant, en català *no és procedent* utilitzar el verb *procedir* com a equivalent del castellà *proceder*, amb el sentit de ‘ser conforme a dret, pràctica o conveniència’. Podem usar, en aquests casos, altres formes verbals com *escaure* o bé la perífrasi *ser procedent*.

1) Recórrer un camí i recórrer contra una sentència

En l'àmbit del llenguatge jurídic, els verbs *recórrer*, *apel·lar* i *informar* s'usen habitualment amb els significats següents:

- *Recórrer* Anar a demanar un ajut, una informació a algú. Acudir a un jutge amb una demanda o petició. Interposar un recurs (contra una resolució).
- *Apel·lar* Recórrer a una persona o una cosa en cas de necessitat. Interposar una apel·lació (contra alguna resolució).
- *Impugnar* Combatre, refutar.

En català, tant *recórrer* com *apel·lar* són verbs –amb aquestes accepcions– intransitius, per la qual cosa no admeten complement directe i regeixen sempre una preposició: *a* o *contra*, segons el cas (en castellà, en canvi, *recurrir* admet un ús transitiu que el DRAE defineix així: “5. tr. Der. Entablar recurso contra una resolución”). Fixeu-vos, però, que *recórrer* també presenta un ús transitiu en català, però no pas amb els significats anteriors, sinó amb els de ‘fer un trajecte determinat’ o ‘repassar una cosa d’un cap a l’altre’.

A banda de la interferència del castellà *recurrir*, l'ús incorrecte d'aquests dos verbs apareix per analogia amb el verb *impugnar*, que és transitiu i regeix complement directe. Aquest comportament sintàctic implica que *impugnar* dona lloc a frases amb estructures diferents de les propiciades per *recórrer* o *apel·lar*, de manera que no podem substituir aquell verb per aquests (ni viceversa) sense reescriure adequadament la frase original:

L'advocat va *impugnar* la resolució.

La resolució va ser *impugnada* per l'advocat.

La resolució *impugnada* era molt llarga.

L'advocat *va recórrer/apel·lar* contra la resolució.

* La resolució *va ser recorreguda/apel·lada* per l'advocat.

* La resolució *recorreguda/apel·lada* era molt llarga.

→ La resolució *contra la qual es va recórrer/apel·lar* era molt llarga. / La resolució *objecte de recurs/d'apel·lació* era molt llarga.

Naturalment, al marge de la sintaxi, cada verb té un abast semàntic diferent que cal tenir en compte a l'hora de triar la solució adequada. I, en qualsevol cas, podem parlar igualment de "l'acord objecte de recurs/apel·lació/impugnació".

2.7. Resum

Fins aquí hem vist una selecció d'alguns aspectes conflictius en la traducció de textos formals del castellà al català. Es tracta de fenòmens diversos, que afecten els nivells morfosintàctics i lexicosemàntics de la llengua, i que sovint es resolen inadecuadament en el TD a causa de la interferència de la llengua del TO. En alguns casos, la forma en concret s'usa correctament en castellà (p. ex., *recurrir, acompanyar, debido a, pues...*) i el problema és que l'equivalent català o bé és un altre o bé té un funcionament sintàctic o una càrrega semàntica diferent. En altres casos, la forma s'usa incorrectament en el text en castellà, atès que es tracta d'un vici o defecte propi d'un determinat àmbit (jurídic, administratiu, etc.), i el que es fa es reproduir la incorrecció en l'equivalent català (ex.: *cessar, informar, mateix...*).

Més informació

Podeu aprofundir la informació sobre aquestes i altres interferències consultant diversos materials que hi ha accessibles en obert a Internet, i que trobareu referenciats al mòdul "Metodologia de la traducció", en l'apartat sobre recursos. N'enumerem alguns, només a tall d'exemple:

- *Autoaprenentatge de llenguatge jurídic* (en línia). Generalitat de Catalunya
- *Dubtes més freqüents* (en línia). Servei Lingüístic de la UOC
- *Fitxer de criteris lingüístics* (en línia). Servei de Llengües i Terminologia de la UPC
- *Manual de llenguatge judicial* (en línia). Generalitat de Catalunya

3. Aspectes estilístics conflictius en la traducció del castellà al català: convencions lingüístiques

Les interferències del castellà en el català no es limiten als aspectes estrictament gramaticals, sinó que també afecten altres nivells de la llengua que tenen a veure amb qüestions més estilístiques, formals o convencionals. Cada llengua té el seu propi estil i també una tradició determinada en relació amb els aspectes formals o gràfics. Convé, doncs, que el traductor conegui aquests elements per tal de produir un TD prou genuí i autònom. En aquest apartat parlarem breument de cinc d'aquests aspectes: el tractament personal, l'ús de majúscules i minúscules, les abreviacions, els criteris de traducció de noms propis i oficials, i el llenguatge no sexista.

3.1. El tractament personal

El tractament personal afecta tant el redactor d'un text com el seu destinatari, i també es pot estendre als tractaments generals de respecte o cortesia, així com als tractaments protocol·laris. Lògicament, el tipus de text i la situació comunicativa concreta són variables que determinen el tipus de tractament que caldrà usar. Si ens situem en un registre formal, però, hi ha alguns criteris generals aplicables a bona part dels textos que s'hi generen, que és important que tinguem presents.

Pel que fa al **tractament personal de l'emissor** d'un text formal, en general convé identificar directament el subjecte de l'oració, i per això es recomana utilitzar la primera persona i evitar l'ús de construccions verbals impersonals o en tercera persona, com s'acostumava a fer tradicionalment, sobretot en documents jurídics i administratius. Habitualment s'utilitza la primera persona del singular, però també és freqüent l'ús de la primera persona del plural (per exemple, en l'àmbit acadèmic), que en alguns casos té el valor de plural de modèstia, quan es vol evitar una imatge molt personalitzada d'una opinió, tasca o responsabilitat.

El **tractament del receptor** està determinat per la relació que hi ha entre aquest i l'emissor, i en aquest sentit cal tenir en compte que el català i el castellà no disposen, actualment, de les mateixes formes de tractament, com ens mostra el quadre següent:

Tipus de relació	Català	Castellà
Cordial i informal	<i>Tu</i>	<i>Tu</i>
Cordial i respectuosa	<i>Vós</i>	Ø

Tipus de relació	Català	Castellà
Respectuosa i formal	<i>Vostè</i>	<i>Usted</i>

Com podem veure, ambdues llengües coincideixen en l'expressió de les relacions que se situen als dos extrems del sistema: la segona persona del singular (*tu*) denota un grau màxim d'informalitat, mentre que la tercera persona del singular (*vostè/usted*) indica una relació molt respectuosa i formal. En català, a més, tenim la segona persona del plural (*vós*), que indica una relació en què es combinen de manera equilibrada la proximitat i el respecte entre l'emissor i el receptor. Es tracta d'un tractament genuí i tradicional, que s'ha adoptat de manera generalitzada en el llenguatge jurídic i administratiu català, malgrat la seva connotació arcaïtzant i la incomoditat que genera l'ús de la forma de subjecte *vós*.

“...la decisió d'adoptar el «vós» com a forma general es va prendre pels avantatges que representava sobre el tractament de «vostè»: *a*) evitar les ambigüitats que es poden produir amb l'ús de «vostè» quan el redactor usa la 3a persona per referir-se a si mateix, *b*) evita la necessitat de distingir entre homes i dones (p. ex. «saludar-vos» en lloc de «saludar-lo»), *c*) no té el to distant i sever del tractament de «vostè», que no és el més adequat per a les relacions administratives, i *d*) es recupera el tractament tradicional en català per a aquest tipus de funcions.”

Carles Duarte, Àlex Alsina i Segimon Sibina, *Manual de llenguatge administratiu* (pàg. 90, 1991)

Pel que fa als **tractaments generals de respecte i cortesia**, en català la forma recomanada és *senyor/a*. Convé evitar la forma tradicional *En/Na/N'*, que sovint s'usa com a equivalent del castellà *Don/Doña*, perquè és una forma arcaica que ja no té el valor de tractament de respecte i cortesia en cap dels territoris de parla catalana.

Finalment, en relació amb els tractaments protocol·laris o títols de cortesia que donem a una persona per la seva dignitat, autoritat, càrrec o categoria social, cal evitar-ne l'abús i reduir-ne l'ús a les situacions molt solemnes i d'estricta protocol. D'acord amb les darreres tendències dels llenguatges jurídics i administratius, totes les administracions actuals tendeixen a suprimir aquests tractaments en la documentació quotidiana que generen.

3.2. Les majúscules i minúscules

L'ús de majúscules i minúscules és un aspecte relativament polèmic de la llengua, perquè no respon només a una regla establerta, sinó que també està sotmès a les modes, a les convencions i el costums propis d'organismes i grups professionals, i fins i tot al gust personal.

Tradicionalment, les majúscules inicials s'han utilitzat amb freqüència més pel seu valor referencial que per la seva utilitat distintiva, i encara avui dia en podem observar un ús sovint innecessari i incongruent. En aquest apartat us oferim alguns criteris generals sobre el tema, aplicables a diferents àmbits

Enllaç d'interès

Podeu consultar les normes d'ús dels tractaments protocol·laris i les formes més usuals a Catalunya i a l'Estat espanyol al web del Departament de Justícia:

- “Els tractaments protocol·laris” (en línia). *Autoaprenentatge de llenguatge jurídic* (tema 12)

formals, basats en les tendències minusculistes fomentades pels darrers moviments de renovació i modernització de la redacció, que pretenen acabar amb l'ús abusiu de la majúscula que tradicionalment ha imperat en la redacció de textos de caire formal.

L'ús de majúscules i minúscules té dues funcions: la funció demarcativa, que indica la situació d'una paraula dins d'un text (majúscula inicial de text, o després de punt, per exemple), i la funció distintiva, que distingeix la naturalesa de la paraula (un nom propi, per exemple, s'escriu amb majúscula inicial per aquest motiu). És aquesta darrera funció la que genera més vacil·lacions entre els usuaris, i a la qual es refereixen els criteris que us comentem a continuació.

a) Es reserva l'ús de les majúscules per als noms propis de persones o entitats:

el senyor Antoni Brugalla
la Direcció General d'Universitats
la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona
el Jutjat de Primera Instància número 6 de Granollers

Si la designació d'una entitat és incompleta, també s'escriu amb majúscules:
la Generalitat (per la Generalitat de Catalunya)

b) Les denominacions genèriques s'escriuen sempre amb minúscula:

la direcció general competent en aquesta matèria
qualsevol caixa d'estalvis
el jutjat de guàrdia la nit de divendres

c) Els plurals utilitzen sempre les majúscules, encara que es tracti d'entitats concretes:

les direccions generals del Departament de Justícia
els jutjats del partit judicial
els departaments de Cultura i d'Ensenyament

d) Els càrrecs i les denominacions de professionals s'escriuen sempre amb minúscula:

el president de la Generalitat
el ministre d'Agricultura
el director general d'Establiments Penitenciaris

Només s'utilitza la majúscula quan la designació del càrrec està introduïda per la forma protocol·lària de tractament que li correspon, que per la seva part ja s'escriu amb majúscula:

Molt Honorable President

Enllaços d'interès

Podeu ampliar la informació sobre el tema consultant les següents publicacions en línia:

- *L'ús de les majúscules i minúscules* (en línia). IEC
- *Majúscules i minúscules* (en línia). Generalitat de Catalunya
- *Majúscules i minúscules* (en línia). UOC

Excel·lentíssim Senyor Governador

e) S'escriuen amb majúscula les paraules *Administració*, *Estat* i *Església*, quan es refereixen a les entitats corresponents i no pas al seu valor genèric; els complements d'aquests termes, però, s'escriuen amb minúscula:

l'Administració local

l'Administració de Justícia

l'Estat espanyol

l'Església catòlica

f) També s'escriuen amb majúscula les designacions d'òrgans de gestió:

la Junta Directiva de l'Ateneu Barcelonès

el Consell d'Administració de Gas Natural

g) Quan utilitzem una denominació sinònima o coreferent de la designació d'una entitat o una institució, l'escriurem amb minúscula inicial, encara que el terme inicial requereixi majúscula:

la cambra catalana (referint-se al Parlament de Catalunya)

el consistori badaloní (referint-se a l'Ajuntament de Badalona)

aquesta entitat (referint-se al Futbol Club Barcelona)

h) Pel que fa al títol de llibres, s'escriu amb majúscula només la lletra inicial (i només les altres paraules que correspongui, d'acord amb aquests criteris):

Comentaris a la Llei orgànica del dret a l'educació

Diccionari general de la llengua catalana

i) En el cas de noms de publicacions periòdiques, s'escriuen amb majúscula les inicials de tots els substantius i adjectius que el componen:

Revista Jurídica de Catalunya

Revista de Llengua i Dret

j) En els títols dels documents oficials, s'escriu amb majúscula només la primera paraula (a més d'aquelles que correspongui per l'aplicació d'algun altre criteri):

Llei municipal i de règim local de Catalunya

Llei orgànica del dret a l'educació

Decret legislatiu 1/2011

k) Les parts genèriques de les obres i els documents legals s'escriuen amb minúscula:

en el preàmbul es diu que...
 d'acord amb el que consta a l'article 56 de la Llei de bases del règim local...
 el títol segon de la Constitució assegura...
 la disposició addicional del Decret 14/2009

l) Els mesos i els dies de la setmana s'escriuen sempre amb minúscula inicial.

m) Les designacions genèriques de les vies públiques s'escriuen sempre amb minúscula:

la plaça de Sant Jaume
 el carrer de Balmes
 el passeig de Gràcia
 la rambla de Catalunya

Tret de quan la designació s'empra amb valor absolut i esdevé un nom propi:

la Rambla
 la Gran Via

3.3. Les abreviacions

La denominació genèrica d'*abreviació* fa referència a qualsevol forma gràfica abreujada que ens permet escurçar una paraula o un conjunt de paraules (abreviatures, sigles i acrònims, símbols, codis...). Des del punt de vista de la redacció, cal tenir present que no convé abusar de les abreviacions, i utilitzar-les només quan realment hi ha una mancança d'espai, atès que són formes poc transparents que poden dificultar la comprensió del text. La primera vegada que s'utilitza una forma abreujada, cal fer-ne constar la forma desenvolupada, excepte en el cas d'abreviacions de coneixement molt estès i generalitzat. Finalment, és important recordar que en un mateix text s'ha de mantenir un criteri de coherència, de manera que no s'han de barrejar diferents tipus d'abreviacions per a un mateix mot o sintagma, i s'han d'utilitzar les formes tradicionals fixades per a cada llengua.

A continuació exposarem uns breus criteris sobre els tres tipus d'abreviacions més usuals (abreviatures, sigles i símbols), extrets de l'opuscle *Abreviacions* editat per la Generalitat de Catalunya, que ens permetran distingir-los i usar-los de manera adequada segons les convencions més esteses per a la llengua catalana.

Les **abreviatures** són un escurçament gràfic d'un mot o sintagma que es forma suprimint lletres internes o finals i que s'indica amb un punt o una barra. Les abreviatures d'un sol mot són les **simples**, i les d'un sintagma són les **com-**

Lectures complementàries

Podeu ampliar la informació sobre les abreviacions consultant les publicacions següents:

Josep M. Mestres; Josefina Guillén (2004). *Diccionari d'abreviacions. Abreviatures, sigles i símbols*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. (Diccionaris Complementaris)

Abreviacions (en línia). Generalitat de Catalunya

postes. Ex.: pàg. (pàgina), c/ (carrer), p. e. (per exemple), c/c (compte corrent). El punt abreviatu sempre va seguit d'un espai, tant si es tracta d'abreviatures simples com de compostes. Ex.: pàg. 24, dir. gral. corresponent.

Si suprimim la part final d'un mot, parlem d'*abreviatura per suspensió*, i sempre s'ha de posar el punt darrere de l'última consonant abans de la primera vocal de la síl·laba següent. Ex.: serv. (servei), ag. (agost), col·l. (col·lecció), correus (corr.). Quan la part suprimida correspon a l'interior del mot, parlem d'*abreviatures per contracció*, formades amb una o algunes lletres inicials i una o algunes lletres finals. Ex.: St. (sant), nre. (nombre), fra. (factura), gral. (general). Un cas especial que no segueix cap dels criteris anteriors és el de les abreviatures formades només per la lletra inicial del mot. Ex.: h. (habitants), a. de C. (abans de Crist). Si ocasionalment cal crear una abreviatura, és recomanable seguir el procediment de suspensió, que és menys complex.

Les abreviatures s'escriuen amb la inicial amb majúscula o minúscula segons com s'escriu el mot o sintagma sencer, amb l'excepció de les formes abreujades de tractament i de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis, que s'escriuen sempre amb la inicial amb majúscula (Sr., Sra., Dr., Dra., Prof., etc.).

Les abreviatures han de conservar els accents que dugui la forma desenvolupada. Ex.: àt. (àtic), núm. (número). Les que tenen com a formant la part final del mot sencer tenen plural i s'adapten als canvis ortogràfics del mot o mots originals, i les altres resten invariables. Ex.: pàg. (pàgina o pàgines), Sr. (senyor), Srs. (Senyors), fra. (factura), fres. (factures). Cal evitar les reduplicacions: 10 pàg. (i no pas 10 pp.).

Quan abreugem un sintagma s'han de deixar els mateixos blancs entre mots que hi havia abans d'abreujar. Ex.: j. dir. (junta directiva), e. f. (en funcions). I si utilitzem un punt, no podem ometre cap partícula. Ex.: n. de l'ed. (nota de l'editor). Sí que ho podem fer, però, si abreugem el sintagma per mitjà d'una barra inclinada. Ex.: f/v (a favor vostre), e/c (efectes a cobrar). En el cas de *carrer*, són possibles les formes següents: c. de Mallorca, c. Mallorca, c/ de Provença i c/ Provença.

Els ordinals expressats en xifres poden dur un punt al final o no. En el cas que s'escriu amb lletra volada, cal escriure l'ordinal amb punt, d'acord amb el que s'ha fet tradicionalment en tipografia. Per tant, són possibles les formes següents: 1r, 1r. i 1.^r.

Les **sigles i acrònims** (en endavant ens hi referirem com a *sigles*) són abreviacions formades per la juxtaposició de parts d'un sintagma, que pot ser un nom propi o un nom comú. Ex: PP (Partit Popular), ADN (àcid desoxiribonucleic). A diferència dels símbols i abreviatures, la sigla esdevé un mot nou, que generalment es llegeix sense desenvolupar. Ex.: IVA (impost sobre el valor afegit).

Normalment s'escriuen amb majúscules totes les inicials que formen una sigla, encara que la forma sencera vagi en minúscula. Algunes, però, han passat a escriure's només amb la primera inicial amb majúscules, sobretot si són molt conegudes i es llegeixen sil·làbicament. Ex.: Unesco. I com a cas especial, les sigles de l'àmbit de l'arxivística, la documentació i les publicacions periòdiques es poden escriure amb alguna minúscula. Ex.: LECr (Llei d'enjudiciament criminal), LiA (*Llengua i Administració*). Un cas apart el constitueixen les anomenades *sigles lexicalitzades*, és a dir, les que funcionen plenament com un mot, de manera que s'accentuen, i poden formar derivats i plurals. Ex.: làser, tèlex, ovni, radar, etc.

Les sigles s'escriuen en rodona, malgrat que la forma sencera s'escriu en cursiva, no duen accent gràfic i no han de portar cap punt perquè el que ens indica que es tracta d'una sigla és el fet que tota la forma estigui amb majúscules. Ex.: DGLC (*Diccionari general de la llengua catalana*).

Pel que fa al gènere i al nombre, en general les sigles conserven el de la denominació completa. Ex.: el DOGC (el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*), la UB (la Universitat de Barcelona), les PAU (les proves d'aptitud per a l'accés a la universitat), els EUA (els Estats Units d'Amèrica). Gràficament, les sigles no tenen marca de plural (ni s'afegeix una -s, ni se'n dupliquen els components), encara que les pronunciem en plural. Ex.: els CAP (els caps), les ONG (les ongs).

La traducció de les sigles formades en altres llengües planteja diversos problemes de solució no sempre fàcil; en general, les sigles de noms propis (organismes, entitats, partits polítics i empreses) no es tradueixen, i en tot cas se'n tradueix la forma desenvolupada. Ex.: RENFE (Red Nacional de Ferrocarriles Españoles / Xarxa Nacional de Ferrocarrils Espanyols). Tot i així, per tradició, s'utilitzen algunes sigles creades a partir de la denominació completa traduïda. Ex.: OAP (Organització per a l'Alliberament de Palestina), EUA (Estats Units d'Amèrica). Les sigles usades com a noms comuns i que no siguin marques registrades, es poden traduir. Ex.: sida (síndrome d'immunodeficiència adquirida).

Un altre aspecte que sol presentar vacil·lacions és el de l'apostrofació dels articles *el* i *la*, i de la preposició *de* davant de les sigles, que tendeix a resoldre's tenint en compte la pronunciació. Davant les sigles que es pronuncien sil·làbicament, és a dir com a mots, l'apostrofació segueix les normes generals. Ex.: l'IESE (masculí), l'ONU (femení), la UOC (femení), la NASA, de RENFE. En el cas de les sigles que es llegeixen lletra a lletra, es considera la forma que tenen en pronunciar-les, tenint en compte que l'accent recau sobre la vocal tònica corresponent a la pronunciació de la darrera lletra, i s'apliquen les regles generals d'apostrofació. Ex.: l'IPC (l'-i-pe-ce), la IBM (la i-be-**ema**), d'ADN

(d'a-de-**ena**). I si pronunciem una sigla desplegant-la, l'hem d'apostrofar considerant o no el desplegament, i no la grafia de la sigla. Ex.: el TSJC (el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya).

Els **símbols** són signes gràfics que, en la ciència i la tècnica, representen una paraula, un sintagma o un valor, i solen estar fixats per organismes internacionals (unitats monetàries, símbols matemàtics, físics o químics, etc.). Per aquest motiu són el cas menys conflictiu d'abreviació, el que presenta menys vacil·lacions i on hi ha uns criteris més homogenis.

Poden estar formats per lletres, caràcters especials o fins i tot pictogrames. Ex.: h (hora), m² (metre quadrat), \$ (dòlar), ≡ (planxar a temperatura baixa). Si es tracta de lletres, s'escriuen amb minúscules o majúscules, d'acord amb la convenció establerta, i sempre van amb lletra rodona i sense punt, tot i que poden portar caràcters especials. Ex.: m³.

Quan el símbols acompanyen nombres, hi ha d'haver un espai entre l'última xifra del nombre i el símbol que la segueix, tot i que el signe % es pot escriure separat o enganxat a la xifra precedent. Ex.: 95 m (metres), 5% (per cent). I són invariables pel que fa al plural. Ex.: 10 km (quilòmetres).

3.4. Criteris de traducció de noms propis i denominacions oficials

Un dels aspectes que sovint planteja vacil·lacions en el traductor és el de la traducció dels noms propis i de les denominacions oficials. Davant el creixent grau d'internacionalització i de multilingüisme del nostre entorn, és difícil decidir quins noms propis cal traduir i quins no, perquè sovint el criteri adequat es basa en l'ús sancionat per la tradició, i el problema rau a conèixer aquesta tradició.

Pel que fa al català, es considera la *Gran Enciclopèdia Catalana* com la font de consulta adequada per esbrinar si un topònim o antropònim d'una altra llengua té o no una traducció catalana tradicional. Per exemple, si consultem l'Enciclopèdia (en línia), hi trobarem topònims com Villaconejos (Madrid) o Las Palmas de Gran Canaria (Canàries), que no tenen traducció en català i, per tant, consten amb la forma original, al costat d'altres formes traduïdes com Múrcia (Murcia) o Bolonya (Bologna), que tenen un ús tradicional en català.

Amb l'objectiu de disposar d'unes orientacions uniformes per a la traducció entre el castellà i el català, la Generalitat de Catalunya, amb l'assessorament de l'Institut d'Estudis Catalans, va elaborar uns criteris de traducció, que es recullen a l'opuscle *Criteris de traducció de noms, denominacions i topònims* (accessible en línia).

Aquests criteris de traducció són de necessària aplicació a la documentació de l'Administració de la Generalitat i de tots els organismes que en depenen, i també pretenen contribuir a donar resposta a les necessitats reals de qualsevol usuari de la llengua i a perfeccionar la qualitat dels textos formals en la mesura que fan possible una solució homogènia per als dubtes que es plantegen en la traducció d'aquest tipus de noms i denominacions.

La proposta se subdivideix en tres apartats: noms referits a éssers animats, noms referits a coses i noms referits a llocs. Aquest darrer apartat, que correspon a la toponímia, incorpora, a tall de notes, les referències legals bàsiques que afecten la toponímia catalana.

Els criteris estan redactats de manera que serveixen tant per traduir del castellà al català, com viceversa (de fet es parla de llengua d'origen i de llengua d'arribada), i inclouen exemples en ambdues direccions.

En definitiva, es tracta d'una proposta que pretén resoldre de manera homogènia els problemes de traducció, entre el català i el castellà, que presenten els noms propis i els noms oficials en els textos formals de l'Administració, tot i que també pot ser útil per a textos d'altres organismes. Per aquest motiu, i davant la impossibilitat de recollir aquí els nombrosos criteris que s'hi recullen, en recomanem la consulta a l'hora de resoldre un dubte o vacil·lació sobre aquest tema.

3.5. El llenguatge no sexista

Hem vist com les llengües de més difusió internacional han viscut moviments de renovació de la redacció que, entre altres aspectes, reivindiquen l'ús d'un llenguatge jurídic i administratiu més respectuós envers el ciutadà. Una conseqüència important d'aquestes reivindicacions ha estat la defensa d'un llenguatge no discriminatori per raons de sexe o llenguatge no sexista.

És sabut que les llengües són un mirall de la societat que les utilitza, de manera que les diverses discriminacions socials (per raons de sexe, raça, condició, etc.) solen tenir un reflex en les manifestacions lingüístiques dels parlants. Així, parlem d'un ús sexista del llenguatge quan aquest s'utilitza per menystenir o desvalorar les dones (ex.: "Els tècnics i les dones de la neteja d'una empresa"), i d'un ús androcèntric, quan el llenguatge "invisibilitza o fa difícil imaginar en un àmbit determinat la presència o l'actuació de les dones. Per exemple: *A l'hotel de la Fira de Barcelona s'hi allotgen sobretot homes de negocis.*" (*Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, pàg. 3, 2011).

És important, doncs, que les diferents administracions públiques i organismes oficials vetllin perquè els textos que generen usin un llenguatge respectuós, igualitari i no discriminatori. Cal tenir en compte, però, que els criteris gene-

rals per a un ús no sexista del llenguatge es van iniciar en la llengua anglesa, que és una llengua on les marques de gènere són gairebé inexistent: només té un petit nombre de paraules referides a homes o a dones (ex.: *father/mother, uncle/aunt...*) i una sola funció de gènere gramatical en els reflexius. El català, en canvi, com la resta de llengües romàniques, és una llengua de gènere, i el masculí sempre ha funcionat com la forma no marcada. Aquesta és, doncs, una de les característiques fonamentals de l'estructura de les llengües romàniques i és un error interpretar-la com un ús sexista del llenguatge.

La creença que l'ús de formes no marcades quant al gènere és discriminatòria es fonamenta, principalment, en la confusió que es produeix quan s'identifica gènere gramatical amb sexe. El gènere és un sistema de classificació dels substantius que es manifesta en les concordances; es tracta d'una categoria arbitrària, que no manté cap correlació amb el sexe del referent. Tot i això, és cert que la tendència a relacionar gènere i sexe quan els referents són éssers animats, fa que el masculí es pugui percebre com a excloent, encara que no faci referència a cap individu en concret. Des d'aquest punt de vista, és important fomentar un ús respectuós del llenguatge que, d'una banda, no invisibilitzi ni exclouï les dones, i de l'altra, no traeixi el funcionament genuí de la llengua.

El procés de modernització dels llenguatges jurídics i administratius, així com la tendència general a la igualació d'homes i dones en la societat occidental, expliquen que en les darreres dècades hagin sorgit una gran quantitat de propostes i recomanacions per a un ús no sexista del llenguatge que, si bé es podien considerar raonables per a una llengua com l'anglesa, mancada de gènere, aplicades a les llengües romàniques sovint han resultat encarcerades, manques de fonament lingüístic i difícils o impossibles de seguir.

En el cas de la llengua catalana, per exemple, les primeres recomanacions per a un ús no sexista de la llengua usada per l'Administració pública i recollides en l'opuscle *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*, publicat el 2005 per la Generalitat de Catalunya, han estat revisades i substituïdes per la *Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya*, publicada el juliol del 2011, que revisa i limita els criteris anteriors.

Així, en la presentació de la *Guia* podem llegir com:

“s'insisteix a no abusar de determinats recursos (la paraula *persona*, segons quins mots col·lectius, formes dobles, etc.), s'indiquen límits i es fan remarques per evitar que es facin servir solucions concretes d'una manera mecànica, es normalitza l'ús del masculí com a categoria gramatical no marcada i, al mateix temps, es reivindica l'ús de formes dobles per precisar o emfasitzar la referència a homes i dones dins del text, com s'ha fet sempre. Es busca, per tant, l'equilibri entre genuïtat, respecte i claredat en la comunicació.”

Generalitat de Catalunya, *Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya* (pàg. 3, 2011)

Enllaços d'interès

Alguns treballs que posen de manifest l'abús i l'arbitrarietat de determinats criteris promoguts per a un ús no sexista del llenguatge són:

Grup d'Antropologia Lingüística de la Universitat de Barcelona (2006). “Per què en diem gènere quan volem dir sexe?”. *Revista d'Igualada*, 23.

Gabriel Bibiloni (2009). “Llengua, gènere i sexe”.

Les recomanacions recollides en aquesta *Guia* parteixen, doncs, de la voluntat de promoure un llenguatge que, d'una banda no exclouï ni discrimini les dones, i de l'altra, respecti el funcionament genuí de la llengua catalana i afavoreixi la claredat i la simplicitat dels textos administratius. Aquesta voluntat es concreta en criteris com els següents:

a) Quan es fa referència a una persona determinada o a un grup de persones del mateix sexe, cal usar el gènere corresponent. Ex.: *Marta Cases, arquitecta tècnica*.

b) En el cas de les formes genèriques, cal evitar l'ús de les dobles formes i prioritzar altres recursos, com ara els mots col·lectius (quan no impliquen un canvi de sentit) o el masculí plural (que té valor genèric). Ex.: les tasques *del voluntariat* (en lloc *dels voluntaris*); la comunicació personalitzada amb *els clients* (i no amb *la clientela*).

c) Quant als noms de professions, titulacions i càrrecs, cal vetllar perquè incloguin homes i dones, per exemple, prioritzant l'acció, la funció o l'organisme en comptes de la persona, sempre i quan el canvi sigui viable semànticament. Ex.: formació *en mediació* (i no *de mediadors*); la candidatura *a la presidència* (i no *a president*); sol·licitud adreçada *al Deganat* (i no *al degà*).

d) En els formularis i les plantilles de documents administratius, cal usar expressions despersonalitzades, que són neutres i eviten l'ús de dobles formes. Ex.: *amb la col·laboració de:* (i no *col·laboradors:*); *redactat per:* (i no *redactors:*); *lloc de naixement:* (i no *nascut/uda a:*); *cognoms i nom:* (i no *el/la sol·licitant:*); *domicili:* (i no *domiciliat/ada a:*).

e) En els documents administratius i jurídics són molt útils els mots *persona* i *part* (tot i que cal recordar que no s'ha d'abusar de l'ús del mot *persona*, ja que sovint comporta una complicació sintàctica i semàntica. Ex.: *la persona interessada* ha d'emplenar la sol·licitud (i no *l'interessat*); *la part demandant* ha de presentar l'escrit (i no *el demandant*); *els bombers* (i no *les persones encarregades de l'extinció d'incendis*).

f) El tractament de vós per al receptor és el preferent perquè evita l'ús de dobles formes. Ex.: *us salutem* (i no *el/la salutem*).

g) Les dobles formes senceres es redueixen a casos particulars com ara les salutacions de circulars, cartes o correus electrònics adreçats a persones indeterminades o els casos en què hi ha una voluntat explícita de fer visibles les dones, com ara les referències genèriques a professions, oficis, càrrecs o funcions. Ex.: *Benvolguts companys, benvolgudes companyes*; cal cobrir una vacant de tècnic o tècnica de prevenció i salut laboral.

h) L'ús de dobles formes abreujades només és adequat en textos breus i esquemàtics, com ara impresos, notes, llistes, taules o gràfics, anuncis de feina, etc.

3.6. Resum

En definitiva, en aquest tercer apartat hem vist els criteris relacionats amb alguns aspectes formals i convencionals de la llengua catalana, que convé tenir en compte en la producció del text de destinació, per tal de generar una traducció genuïna i coherent.

Atesa la impossibilitat de tractar tots els aspectes formals, n'hem seleccionat cinc (tractament personal, majúscules i minúscules, abreviacions, traducció de noms propis i llenguatge no sexista), amb l'objectiu de proporcionar una aproximació als principis bàsics que en regeixen l'ús tradicional en català. El respecte d'aquesta tradició consolidada, així com la coherència en l'aplicació dels criteris dins d'un mateix text són els objectius principals que qualsevol traductor ha de mirar d'assolir en la producció del TD.

Informació complementària

Altres aspectes convencionals i formals de la llengua que aquí no hem tractat serien els criteris tipogràfics (usos de cursiva, negreta, cometes, signes de puntuació, etc.) o les referències i citacions bibliogràfiques. En podeu trobar informació en diversos recursos editats tant en paper com en suport digital. Us en recomanem només alguns.

Aspectes tipogràfics:

Mestres, Josep M. et al. (2009). *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. (4a ed.). Vic: Eumo Editorial, UB, UPF, Rosa Sensat, 2009.

Pujol, Josep M.; Solà, Joan (2000). *Ortotipografia. Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic*. Barcelona: Columna.

Solà, Joan; Pujol, Josep M. (1989). *Tractat de puntuació*. Barcelona: Columna.

Referències i citacions bibliogràfiques:

Universitat Autònoma de Barcelona. *Argumenta*. (Curs de redacció virtual). Serveis Lingüístics Universitaris.

Generalitat de Catalunya. *Citació bibliogràfica* (2009). Barcelona: Generalitat de Catalunya. (Biblioteca Tècnica de Política Lingüística, 1).

Resum

En aquest mòdul hem vist com la traducció entre el castellà i el català en els territoris de parla catalana de l'Estat espanyol presenta unes característiques determinades que condicionen la tasca del traductor i que podem resumir amb l'enumeració dels factors següents: la convivència entre les dues llengües, la proximitat formal, l'especificitat temàtica del mercat laboral i l'especificitat de l'ensenyament.

A continuació, ens hem centrat en un tipus de traducció que reflecteix de manera paradigmàtica algunes de les singularitats esmentades: la traducció de textos jurídics i administratius del castellà al català, que és un dels àmbits on la traducció s'ha consolidat més, a causa de la situació de cooficialitat d'ambdues llengües i de l'elevat ús del castellà, que genera una forta demanda de traducció cap al català.

El coneixement del marc legal que regula els usos lingüístics a l'Estat espanyol –i, més concretament, en l'àmbit oficial i administratiu del territori de Catalunya– ens ha permès entendre el paper central que juga la traducció en un procés de normalització lingüística com el de la llengua catalana, paper que té com a objectiu fonamental contribuir a garantir la disponibilitat dels textos necessaris perquè l'ús públic i privat del català sigui normal. En aquest sentit, destaca el fet que l'àmbit jurídic en general, i el de l'Administració de justícia en concret, és un dels que presenta un nivell més deficitari de normalització de l'ús del català.

En aquest context de traducció de textos jurídics del castellà al català, hem vist com la traducció juga un paper fonamental en l'establiment i la fixació del model del català jurídic actual. Aquest model cerca l'assoliment de tres objectius fonamentals: la identitat –que comporta tenir en compte la tradició del català jurídic–, la modernitat –que implica incorporar les tendències actuals dels llenguatges jurídics de més gran difusió internacional– i l'autonomia respecte del llenguatge jurídic castellà. I aquests objectius es concreten en uns principis estilístics com són la claredat i la simplificació, la funcionalitat i precisió, i el respecte i la correcció en el to relacional.

Finalment, hem fet un repàs d'algunes de les interferències lingüístiques, estilístiques i de convencions que generen amb més freqüència problemes de traducció en la direcció castellà-català. Pel que fa a les interferències lingüístiques (morfosintàctiques i lèxicosemàntiques), hem tractat aspectes gramaticals generals (com l'ús del gerundi, de la veu passiva i del futur d'obligació), i qüestions referides a formes lingüístiques concretes (preposicions, conjuncions i locucions, adjectius i substantius, i formes verbals). Quant a les interferències relatives a les convencions lingüístiques, hem vist els criteris generals i tradici-

onals en català en l'ús del tractament personal, de les majúscules i minúscules, de les abreviacions, de la traducció de noms propis i denominacions oficials, i de les recomanacions per a un llenguatge no sexista.

Activitats

Activitat 1

Llegiu les *Conclusions de la Jornada sobre el Llenguatge Jurídic Català* (en línia) que va tenir lloc a Barcelona el 23 d'octubre de 1998, i feu un resum de quin és l'ús real del català en l'àmbit jurídic que s'hi descriu, quines són les possibles causes que expliquen aquesta situació i quines propostes de millora es presenten.

Activitat 2

Llegiu el text següent en relació amb els termes jurídics *acte/aute* i *interlocutòria*, i valoreu el paper que ha jugat la tradició del català jurídic en la fixació de l'equivalent català del terme jurídic castellà *auto*.

"Els termes jurídics *acte/aute* i *interlocutòria*"

1

La terminologia jurídica catalana moderna és defectiva a causa de les limitacions funcionals òbvies que n'han impedit el desenvolupament normal. Això fa que la normalització lingüística de l'àmbit jurídic topi amb obstacles d'ordre terminològic i, també, d'ordre psicosocial.

Un dels casos que sembla plantejar més problemes d'acceptació i de fixació és l'equivalent català del terme castellà *auto*, que, segons la Real Academia Española,^{*} ha d'ésser entès, en aquest accepció, com la «forma de resolució judicial, fundada, que decide cuestiones secundarias, previas o incidentales, para las que no se requiere sentencia».

Aquest mot apareix sovint traduït per *acte* en els mitjans de comunicació catalans, la qual cosa dona peu a interpretacions ambigües o del tot errònies –degudes sobretot a la significació massa genèrica i diversificada d'aquest mot–, i per *aute* en els textos jurídics andorrans. Especialment pel que fa a aquesta segona forma, l'ús jurídic d'aquest terme, en el sentit esmentat, ja va ésser rebutjat per Pompeu Fabra.

2

El Consell Supervisor del TERMCAT, integrat per membres de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i del TERMCAT mateix, va aprovar, el dia 19 de gener de 1988, el terme *interlocutòria* per a designar la «resolució judicial motivada que decideix una incidència en un procés i no les qüestions de fons, que han d'ésser resoltes per mitjà de sentència», i amb aquesta definició ha quedat recollit en el *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC.

L'adopció del terme *interlocutòria* per a traduir el castellà *auto* és avalada per l'opinió d'especialistes i per la coincidència formal del terme en altres llengües, per bé que emprat com a adjectiu (angl., *interlocutory order*; fr., *ordonnance interlocutoire* –també com a substantiu, *un interlocutoire*–; it., *decisione interlocutoria*; port., *sentença interlocutória*). Actualment, aquest terme és el que difonen els assessors lingüístics dels jutjats, i ha estat acceptat i usat pels jutges en processos instruïts en català.

L'acceptació del terme *acte* com a equivalent del castellà *auto* en altres fonts lexicogràfiques anteriors a l'aparició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC no té caràcter normatiu i no s'adiu amb les recomanacions terminològiques dels organismes normalitzadors oficials.

3

Per tot això, i perquè hom ha observat la pervivència d'usos inadequats, la Secció Filològica de l'IEC recorda que el terme que s'ha de fer servir en el sentit damunt dit és *interlocutòria*, i no *acte*, i desaconsella, així mateix, l'ús del terme *aute* amb aquest mateix valor.

^{*}*Diccionario de la lengua española*, 21a ed., Madrid, Espasa Calpe, 1992.

Font: "Acord de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, del 17 d'abril de 1998"

Activitat 3

Traduïu al català les frases següents tenint cura de no reproduir les construccions de passiva pronominal amb agent explícit:

- a) Por el Departamento de Economía se han convocado seis plazas de inspectores para la Dirección General de Industria.
- b) El 3 de febrero de 2011 se emitió por el Servicio de Inspecciones del Departamento de Medio Ambiente un informe sobre el estado de los parques de Barcelona.
- c) Por parte de las personas afectadas se ha aceptado la propuesta del Ayuntamiento relativa a la cédula de habitabilidad solicitada.
- d) En las solicitudes debe expresarse por el solicitante si la certificación tiene que ser literal.
- e) Los recursos de reforma deben interponerse por el interesado en el plazo de los tres días siguientes al de la notificación.

Exercicis d'autoavaluació

Exercici 1. *Gerundi*

Reviseu els gerundis de les frases següents i corregiu-los quan convingui.

- a) Va anar-se'n de casa *dient* que anava a buscar tabac.
- b) El degà ha inaugurat el Congrés, *marxant* de seguida cap a l'Audiència.
- c) El degà ha inaugurat el Congrés *recordant* la necessitat del torn d'ofici.
- d) El ferit fou dut a l'hospital, *morint* al cap de poc.
- e) S'ha publicat el reglament *regulant* l'ús de les màquines escurabutxaques.

Exercici 2. *Que, *de que, *a que, *en que, de què, a què, en què*

Reviseu les frases següents: trieu la forma adequada per al que està entre claudàtors i afegiu les conjuncions que faltin.

- a) L'article 12 de la Llei de la propietat horitzontal té una norma general que no exclou la possibilitat [de que] la junta de propietaris faculti l'administrador per reclamar quantitats.
- b) El nostre client, des [de que] va comprar l'esmentada plaça d'aparcament, ha demostrat la voluntat de pagar.
- c) El senyor Joan Puig imposa a la comunitat el deure [de que] usi només la llengua castellana per a les relacions amb l'administració.
- d) L'error [a que] fa referència el fet primer demostra que el demandant té dret [a que] li sigui pagada la quantitat que reclama.
- e) Us agraïrem ens ho comuniquem tan aviat com us sigui possible.

Exercici 3. *Doncs*

Reviseu les conjuncions de les frases següents i corregiu-les, si cal.

- a) Al demandat només se li poden reclamar 825 €, *doncs* per exigir-li quantitat superiors caldria una nova autorització.
- b) El meu principal no necessita robar per tal d'obtenir diners, *doncs* no té despeses considerables.
- c) Hem de tenir en compte la inexistència de danys físics, *doncs*, en cas contrari, les responsabilitats podrien ser més greus.
- d) Es desprèn, *doncs*, d'aquesta argumentació, que l'article 3 de la Constitució és la base del pluralisme lingüístic.

e) La meva principal només deu 625 €, *doncs* els 300 restants, els va pagar quan va signar el contracte.

Exercici 4. *Degut a*

Digueu quines de les oracions següents són correctes.

- a) L'han condemnat *degut als* nombrosos robatoris que havia comès.
- b) No hem treballat gaire en aquest cas *degut a* l'ajornament de la vista.
- c) El canvi del dia de la intervenció és *degut a* una malaltia greu del cirurgià.
- d) Han guanyat el cas *degut a* la nostra excel·lent traducció del recurs.
- e) Aquest error és *degut a* la incompetència de l'advocat defensor.

Exercici 5. *Previ*

Traduïu les frases següents:

- a) *Previa* lectura del orden del día, el secretario concedió la palabra al Sr. Colom.
- b) La Administración, *previos* los tramites legales, autoriza la apertura del local.
- c) La declaración de Can Roura como zona recreativa tuvo lugar *previo* acuerdo entre el Gobierno autonómico y la Administración del Estado.
- d) La Sra. Valldaura pudo recuperar su vehículo *previo* pago de las multas pendientes.
- e) *Previo* acuerdo en relación a los plazos, ambas partes firmaron el contrato.

Exercici 6. *Mateix*

Corregiu les frases següents quan convingui:

- a) El demandat està en possessió d'aquestes mercaderies i ens consta que prepara la venda de les *mateixes* a una tercera persona.
- b) El secretari *mateix* va atendre el denunciant fins que va arribar el jutge de guàrdia.
- c) Els tècnics van procedir a la senyalització de les rases i a l'excavació de les *mateixes*.
- d) En cas d'incompliment dels terminis fixats, la corporació podrà exigir el compliment dels *mateixos*.
- e) Per a aquest assumpte tots dos hem consultat el *mateix* advocat.

Exercici 7. *Depenent/dependent*

Empleneu els buits amb *depenent* o *dependent* segons convingui:

- a) Aquell Negociat, _____ dels Serveis Generals, tracta les qüestions jurídiques.
- b) Continuem _____ de l'exterior per a moltes decisions.
- c) Els organismes _____ de la Generalitat reben subvencions anuals.
- d) Els _____ d'aquell supermercat són molt amables.
- e) Els treballadors _____ del Departament de Governació no són competència nostra.

Exercici 8. *Arxiu/arxivament*

Empleneu els buits amb *arxiu* o *arxivament* segons convingui:

- a) Atès que no s'han esmenat els defectes assenyalats, escau disposar l' _____ de la causa.
- b) El Tribunal Suprem ha reconegut la fiabilitat dels dactilogrames que consten als _____ policials.
- c) Un dels objectius de l'assignatura "Organització d' _____ clínics" és determinar i seleccionar els models de classificació i mètodes d' _____ que cal emprar.
- d) L' _____ Municipal de Lleida conserva la documentació produïda i rebuda per l'Ajuntament en l'exercici d'elles seves funcions.
- e) El jutge ha ordenat l' _____ de les diligències i el procediment s'acaba aquí.

Exercici 9. *Acompanyar i adjuntar*

Digueu quines de les oracions següents són correctes:

- a) Sol·licito al Jutjat que tingui per presentat aquest escrit juntament amb les còpies que l'acompanyen.
- b) *Acompanyo* com a document núm. 1 el contracte d'arrendament.
- c) Acredito aquesta representació mitjançant l'escriptura de poder que *adjunto* perquè s'inclogui a l'expedient.
- d) Les declaracions dels testimonis que consten en aquest escrit s'han de fer d'acord amb l'interrogatori que s'acompanya.
- e) La persona interessada ha d'acompanyar la sol·licitud amb el seu currículum.

Exercici 10. *Cessar*

Corregiu les frases següents, quan convingui:

- a) El director general de Museus *ha estat cessat*.
- b) Un dels alts càrrecs *cessats* després de les passades eleccions ha anunciat que abandona la política.
- c) El magistrat Marino Barbero va anunciar ahir la seva decisió de *cessar* com a membre de la judicatura.
- d) El president nomena i *cessa* els ministres.
- e) La senyora Vilajoan *cessa* com a directora general.

Exercici 11. *Complimentar*

Corregiu les frases següents, quan convingui:

- a) Els aspirants han de *complimentar* l'imprès de sol·licitud que els serà lliurat a Secretaria.
- b) Un cop *complimentats* tots els tràmits que determina la llei, el procediment podrà continuar.
- c) *Complimenteu* el full adjunt amb les vostres dades.
- d) Per Nadal regala sempre una cistella al seu advocat per tal de *complimentar-lo*.
- e) Cal *complimentar* els impresos a màquina o amb majúscules.

Exercici 12. *Compondre/composar*

Empleneu els buits amb *compondre* o *composar* segons convingui:

- a) Aquestes persones _____ un bon equip.
- b) Una comissió _____ per dos membres de cada estament.
- c) Les diverses comissions que _____ la Junta.
- d) Han _____ els antics òrgans de govern d'aquella unitat.
- e) Ha _____ una simfonia magnífica.

Exercici 13. *Contemplar*

Corregiu les frases següents, quan convingui:

- a) Els Estatuts de la Universitat *contemplen* la possibilitat de convocar eleccions anticipades.
- b) M'agrada *contemplar* la posta de sol vora el mar.
- c) La Junta de Govern *ha contemplat* l'opció de reunir-se una segona vegada.
- d) El Codi penal de 1995 *contempla* l'arrest del cap de setmana.
- e) Aquell nen fa el que vol: tothom el *contempla*.

Exercici 14. *Informar*

Corregiu, quan convingui, les frases següents:

- a) La comissió va *informar* favorablement sobre la concessió de la llicència d'obres.
- b) El fiscal *informarà* la qualificació provisional dels fets.
- c) El secretari judicial *informarà* demà de la data en què tindrà lloc la reconstrucció dels fets.
- d) L'acusat va *ser informat* per l'agent que el va detenir.
- e) La Direcció General va *informar* al Jutjat de les mesures preses.

Exercici 15. *Nomenar/anomenar*

Empleneu els buits de les frases següents amb *nomenar* o *anomenar* segons convingui:

- a) L'han _____ cinc vegades durant la lectura del sumari.
- b) L'han _____ fiscal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
- c) L'assassinat es va cometre en una masia _____ can Pla.
- d) Tan bon punt el van _____ ministre, va canviar.
- e) Aquest poble _____ Gualba.

Exercici 16. *Notificar*

Corregiu les frases següents, quan convingui:

- a) El 3 de juliol d'enguany el propietari va *notificar* l'actualització a la llogatera.
- b) L'acusat *ha de ser notificat* dins d'un termini màxim de 15 dies.
- c) Declaro procedents els imports *notificats* a la demandada.
- d) Un cop *notificada* una denúncia, la persona interessada disposa d'un termini de 15 dies hàbils per presentar un escrit d'al·legacions.
- e) Aquest matí li *han notificat* la concessió del premi.

Exercici 17. *Obrar i precisar*

Corregiu les frases següents, quan convingui:

- a) De tota manera, segons *obra* al foli 18 de les actuacions, el senyor Pons va ser citat al seu domicili.
- b) La mare del meu client va *precisar* una intervenció quirúrgica amb aplicació d'anestèsia general.
- c) L'article 115 de la LGSS *precisa* que s'entén per accident laboral qualsevol lesió corporal que el treballador pateixi a la feina.
- d) La prova documental va declarar-se pertinent i va practicar-se amb el resultat *obrants* a l'expedient.
- e) A qui *obra* bé, Déu l'ajuda.

Exercici 18. *Ostentar*

Corregiu les frases següents quan convingui:

- a) El president del Consell Executiu *ostenta* la més alta representació de la Generalitat.
- b) Per presentar-se a les oposicions, cal *ostentar* la titulació requerida.
- c) El jutge de primera instància *ha ostentat* el càrrec amb molta dignitat.
- d) El senyor Y *ostenta* el títol de duc.
- e) La condició per *ostentar* el càrrec era ser jurista de prestigi.

Exercici 19. *Procedir*

Corregiu les frases següents, quan convingui:

- a) Un cop presentada la querella, el jutge *procedeix* a aplicar les diligències sol·licitades.
- b) El nou funcionari *procedeix* de l'Administració local.
- c) D'acord amb el que disposa la llei, *procedeix* interposar recurs de súplica.
- d) La sala ha desestimat el recurs de cassació perquè considera que no *procedeix* per raó de la matèria.
- e) L'expedient *procedeix* del Jutjat d'Instrucció de Sabadell.

Exercici 20. *Recórrer, apel·lar i impugnar*

Corregiu les frases següents en cas que siguin incorrectes.

- a) He decidit *recórrer* la resolució del conseller.
- b) El reglament *recorregut* no es podrà aplicar fins que no es resolgui la qüestió.
- c) Aquesta resolució no es pot *apel·lar*.
- d) Van *impugnar* la sentència perquè consideraven que era injusta.
- e) La sentència *impugnada* és molt polèmica.

Exercici 21. *Tractaments protocol·laris*

Consulteu les normes d'ús dels tractaments protocol·laris (en línia) del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya i responeu les preguntes que hi ha a continuació:

Quina/-nes d'aquestes formes és la més adequada?

- Honorable Senyora M. Jesús Torres, consellera de Cultura
- Honorable Senyora Consellera de Cultura, M. Jesús Torres
- La consellera de Cultura, Honorable Senyora M. Jesús Torres

Quina d'aquestes formes és l'única correcta?

- Il·lustre senyor Joan Arnau, diputat del Parlament de Catalunya
- Hble. Sr. Anna Puig, consellera de Governació
- Excm. Sr. Joan Clos, alcalde de Barcelona

Exercici 22 . *Majúscules i minúscules*

A partir de la consulta de l'opuscle *Majúscules i minúscules* (en línia) editat per la Generalitat de Catalunya, escriviu amb majúscula les inicials que calgui dels fragments següents.

- a) el senyor antoni brugalla
- b) la caixa d'estalvis i pensions de barcelona
- c) la facultat de dret de la universitat de barcelona
- d) la direcció general competent en aquesta matèria
- e) les direccions generals del departament de justícia
- f) els departaments de cultura i ensenyament
- g) el president de la generalitat
- h) el director general d'establiments penitenciaris
- i) el molt honorable senyor president de la generalitat de catalunya

- j) sir brian corby
- k) l'administració local
- l) l'estat espanyol
- m) l'església catòlica
- n) el consell d'administració de gas natural
- o) el servei de publicacions de la direcció general de política lingüística
- p) el consistori badaloní, és a dir, l'ajuntament de badalona
- q) la llei municipal i de règim local de catalunya
- r) el reial decret 1/1990
- s) el llibre *comentaris a la llei orgànica del dret a l'educació*
- t) la revista *jurídica de catalunya*
- u) el diari *el país*
- v) el títol segon de la constitució estableix que...
- w) l'article 56 de la llei de bases del règim local...
- x) la plaça de sant jaume
- y) el passeig de gràcia
- z) la rambla
- aa) la serralada del cadí
- ab) la comarca del vallès occidental

Exercici 23. Abreviacions

Consulteu, quan us calgui, l'opuscle *Abreviacions* (en línia) editat per la Generalitat de Catalunya i feu els exercicis següents:

a) Indiqueu l'abreviatura o el símbol corresponent als mots que trobareu entre parèntesis:

Butlletí d'inscripció

Em vull incorporar a l'Associació Empresarial i satisfer la quota anual per l'import de 20.000 _____ (euros).

Nom: Pere Fabregat

_____ (document nacional d'identitat): 36 457 892

Càrrec: _____ (director) del _____ (departament) de personal

Empresa: Disseny Industrial Associats

Domicili: _____ (carrer) Pau Claris, 234, _____ (entresol), _____ (primera)

_____ (telèfon): 973 225 25 74

Població: Lleida _____ (codi postal) 25002

Forma de pagament: domiciliació bancària

Caixa d'estalvis rural: _____ (compte corrent) _____ (número) 24567

Cursos intensius d'anglès**5 hores diàries**

___(primer) nivell: 9 -14 ___(hores), _____(dilluns, dimecres, divendres)

___ (segon) nivell: 9 -14 ___ (hores), _____(dimarts, dijous, dissabte)

Import de la matrícula: 100.000 _____ (pessetes)

Informació i inscripcions:

Cambridge Institut

_____ (avinguda) de Roma, _____ (número) 47, _____ (tercer), 08015

Barcelona

_____ (telèfon) 93 348 67 52

b) Indiqueu la forma de l'article determinat adient davant de les sigles següents:

_____ OTAN	_____ UNICEF
_____ UNESCO	_____ IPC
_____ cSIDA	_____ IVA
_____ ONU	_____ UPC
_____ URSS	_____ BUP
_____ EUA	_____ EGB
_____ CIA	_____ DOGC
_____ FMI	_____ PIME

c) Com faríeu el plural de les abreviatures següents:

compte = cte.	comptes = _____
departament = dept.	departaments = _____
descompte= dte.	descomptes = _____
factura = fra.	factures = _____
número = núm.	números = _____
pàgina = pàg.	pàgines = _____
referència = ref.	referències = _____

Exercici 24. Criteris de traducció de noms propis i de denominacions oficials

Consulteu els *Criteris de traducció de noms propis i denominacions oficials* (en línia) i relacioneu els criteris enumerats amb els exemples de la taula:

- Tot i que només tinguin registrada una forma, la tendència general és traduir la designació de les entitats sense finalitat de lucre i les institucions religioses.
- Cal respectar les sigles i acrònims que no s'han traduït.
- Designacions de les institucions i entitats de l'Administració pública i designacions dels òrgans de gestió: es tradueixen mantenint la màxima fidelitat semàntica respecte de l'original i la màxima proximitat entre els textos de la llengua de partida i la llengua d'arribada. Els logos no es tradueixen.
- Designacions de fets històrics singulars: es tradueixen.
- Partits polítics i organitzacions sindicals: es tradueixen segons l'ús: l'ús social (sí) i l'ús oficial (no)
- Títols de diaris o butlletins oficials: es poden traduir de la mateixa manera que es tradueixen els noms de les institucions públiques.
- Designacions de festivitats cíviques, religioses i polítiques: es tradueixen.
- Cal traduir els noms de premis i distincions.
- Obres d'art (pintura, escultura...) que no tenen equivalent: no es tradueixen
- Títols de la documentació oficial i de les disposicions normatives: es tradueixen
- Designacions de conferències, ponències i discursos: s'expressen en la llengua en què es fan.
- Obra literària, de cinema o cançó: segons la versió usada per qui ha redactat el text
- Títols d'òperes i sarsueles: no es tradueixen
- Títols de publicacions periòdiques: no es tradueixen

15. Nom de l'empresa: es tradueix segons la voluntat expressa dels propietaris. Si l'empresa té doble denominació, registrada o no, cal fer servir la forma fixada per l'empresa per a la llengua d'arribada.
16. Denominacions oficials d'origen i de qualitat de productes alimentaris: se'n tradueix la denominació comuna i no es tradueix el topònim, llevat que sigui una forma tradicional en la llengua d'arribada.
17. Marques registrades: no es tradueixen

Noms referits a coses		
Castellà	Català	Criteri
Diputación General de Aragón	Diputació General d'Aragó	☐
Laboratorios Esteve Hidroeléctrica de Cataluña	Laboratorios Esteve Hidroelèctrica de Catalunya	☐
Comisiones Obreras	Comissions Obreres	☐
INEM (Instituto Nacional de Empleo)	INEM (Institut Nacional d'Ocupació)	☐
la Feria de Abrilla	Fira d'Abril	☐
el Dos de Mayo	el Dos de Maig	☐
La conferencia «El discurso parlamentario»	La conferència «El discurso parlamentario »	☐
Premio Nacional de Investigación Etnológica	Premi Nacional de Recerca Etnològica	☐
documento nacional de identidad Ley orgánica del poder judicial	document nacional d'identitat Llei orgànica del poder judicial	☐
El romancero gitano (obra literaria)	El romancero gitano (obra literària)	☐
Doña Francisquita (zarzuela)	Doña Francisquita (sarsuela)	☐
Las meninas	Las meninas	☐
Muy Interesante	Muy Interesante	☐
Boletín Oficial del Estado	Butlletí Oficial de l'Estat	☐
Jamón de Teruel (DO)	Pernil de Terol (DO)	☐
El Lobo	El Lobo	☐

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1.a) Correcta

b) El degà ha inaugurat el Congrés i *ha marxat* de seguida cap a l'Audiència.

c) Correcta

d) El ferit fou dut a l'hospital i *morí* al cap de poc.

e) S'ha publicat el reglament *que regula* l'ús de les màquines escurabutxaques.

2.a) L'article 12 de la Llei de la propietat horitzontal té una norma general que no exclou la possibilitat *que* la junta de propietaris faculti l'administrador per reclamar quantitats.

b) El nostre client, *des que* va comprar l'esmentada plaça d'aparcament, ha demostrat la voluntat de pagar.

c) El senyor Joan Puig imposa a la comunitat el deure *que* usi només la llengua castellana per a les relacions amb l'administració.

d) L'error *a què* fa referència el fet primer demostra que el demandant té dret *que* li sigui pagada la quantitat que reclama.

e) Us agraiem *que* ens ho comuniquem tan aviat com us sigui possible.

3.a) Al demandat només se li poden reclamar 825 €, *ja que* per exigir-li quantitats superiors caldria una nova autorització.

b) El meu principal no necessita robar per tal d'obtenir diners, *perquè* no té despeses considerables.

c) Hem de tenir en compte la inexistència de danys físics, *atès que*, en cas contrari, les responsabilitats podrien ser més greus.

d) Correcta

e) La meua principal només deu 625 €, *perquè* els 300 restants, els va pagar quan va signar el contracte.

4.a) Incorrecta

b) Incorrecta

c) Correcta

d) Incorrecta

e) Correcta

5.a) Després de la lectura de / Després de llegir /Un cop llegida} l'ordre del dia, el secretari va concedir la paraula al Sr. Colom.

b) L'Administració, un cop {efectuats/realitzats} els tràmits legals [corresponents], autoritza l'obertura del local.

c) La declaració de Can Roura com a zona recreativa {va tenir lloc / va ser feta} amb l'acord previ entre el Govern autonòmic i l'Administració de l'Estat.

d) La Sra. Valldaura va poder recuperar el seu vehicle {després de pagar / un cop pagades} les multes pendents.

e) {Un cop arribats a un acord / Amb l'acord previ} en relació amb els terminis, ambdues parts van firmar el contracte.

6.a) El demandat està en possessió d'aquestes mercaderies i ens consta que *en* prepara la venda a una tercera persona.

b) Correcta

- a) Els tècnics van procedir a la senyalització i a l'excavació de les rases.
- c) En cas d'incompliment dels terminis fixats, la corporació podrà exigir-ne del compliment.
- e) Correcta
- 7.
1. Aquell Negociat, *dependent* dels Serveis Generals, tracta les qüestions jurídiques.
  2. Continuem depenent de l'exterior per a moltes decisions.
  3. Els organismes *dependents* de la Generalitat reben subvencions anuals.
  4. Els *dependents* d'aquell supermercat són molt amables.
  5. Els treballadors *dependents* del Departament de Governació no són competència nostra.
- 8.
1. Atès que no s'han esmenat els defectes assenyalats, escau disposar l'*arxivament* de la causa.
  2. El Tribunal Suprem ha reconegut la fiabilitat dels dactilogrames que consten als *arxius* policials.
  3. Un dels objectius de l'assignatura "Organització d'*arxius* clínics" és determinar i seleccionar els models de classificació i mètodes d'*arxivament* que cal emprar.
  4. L'*Arxiu* Municipal de Lleida conserva la documentació produïda i rebuda per l'Ajuntament en l'exercici de les seves funcions.
  5. El jutge ha ordenat l'*arxivament* de les diligències i el procediment s'acaba aquí.
- 9.a) Correcta
- b) Incorrecta
- c) Correcta
- d) Incorrecta
- e) Correcta
- 10.a) El director general de Museus *ha estat destituït* .
- b) Un dels alts càrrecs *destituïts* després de les passades eleccions ha anunciat que abandona la política.
- d) Correcta
- e) El president nomena i *separa* els ministres.
- f) Correcta
- 11.a) Els aspirants han de *respondre* l'imprès de sol·licitud que els serà lliurat a Secretaria.
- b) Un cop *formalitzats* tots els tràmits que determina la llei, el procediment podrà continuar
- c) *Empleneu* el full adjunt amb les vostres dades.
- d) Correcta
- e) Cal *emplenar* els impresos a màquina o amb majúscules.
- 12.
1. Aquestes persones *componen* un bon equip.
  2. Una comissió *composta* per dos membres de cada estament.
  3. Les diverses comissions que *componen* la Junta.
  4. Han *recompost* els antics òrgans de govern d'aquella unitat.
  5. Ha *compost* una simfonia magnífica.
- 13.a) Els Estatuts de la Universitat *preveuen* la possibilitat de convocar eleccions anticipades.
- b) Correcta
- c) La Junta de Govern *ha considerat* l'opció de reunir-se una segona vegada.
- d) El Codi penal de 1995 *estipula/regula* l'arrest del cap de setmana.
- e) Correcta
- 14.a) Correcta

- b) El fiscal *informarà sobre* la qualificació provisional dels fets.
- c) Correcta
- d) Correcta
- e) La Direcció General va informar *el* Jutjat de les mesures preses.
- 15.
1. L'han *nomenat* cinc vegades durant la lectura del sumari.
  2. L'han *anomenat* fiscal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
  3. L'assassinat es va cometre en una masia *anomenada* can Pla.
  4. Tan bon punt el van *nomenar* ministre, va canviar.
  5. Aquest poble *s'anomena* Gualba.
- 16.a) Correcta
- b) L'acusat *ha de rebre la notificació* dins d'un termini màxim de 15 dies.
- c) Correcta
- d) Correcta
- e) Correcta
- 17.a) De tota manera, segons *consta* al foli 18 de les actuacions, el senyor Pons va ser citat al seu domicili.
- b) La mare del meu client *va necessitar* una intervenció quirúrgica amb aplicació d'anestèsia general.
- c) Correcta
- d) La prova documental va declarar-se pertinent i va practicar-se amb el resultat *que consta* a l'expedient.
- e) Correcta
- 18.a) El president del Consell Executiu *exerceix* la més alta representació de la Generalitat.
- b) Per presentar-se a les oposicions, cal *tenir* la titulació requerida.
- c) El jutge de primera instància *ha exercit* el càrrec amb molta dignitat.
- d) El senyor Y *té* el títol de duc.
- e) La condició per *ocupar* el càrrec era ser jurista de prestigi.
- 19.a) Correcta
- b) Correcta
- c) D'acord amb el que disposa la llei, *és procedent* interposar recurs de súplica.
- d) La sala ha desestimat el recurs de cassació perquè considera que no *és procedent* per raó de la matèria.
- e) Correcta
- 20.a) He decidit *recórrer contra* la resolució del conseller.
- b) El reglament *objecte de recurs* no es podrà aplicar fins que no es resolgui la qüestió.
- c) *Contra* aquesta resolució no es pot *apel·lar*.
- d) Correcta
- e) Correcta
- 21.a)

- Honorable Senyora M. Jesús Torres, consellera de Cultura
- La consellera de Cultura, Honorable Senyora M. Jesús Torres

b)

- Excm. Sr. Joan Clos, alcalde de Barcelona

22.

- el senyor Antoni Brugalla
- la Caixa d'estalvis i Pensions de Barcelona
- la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona
- la direcció general competent en aquesta matèria
- les direccions generals del Departament de Justícia
- els departaments de Cultura i Ensenyament
- el president de la Generalitat
- el director general d'Establiments Penitenciaris
- el Molt Honorable Senyor President de la Generalitat de Catalunya
- Sir Brian Corby
- l'Administració local
- l'Estat espanyol
- l'Església catòlica
- el Consell d'Administració de Gas Natural
- el Servei de Publicacions de la Direcció General de Política Lingüística
- el consistori badaloní, és a dir, l'Ajuntament de Badalona
- la Llei municipal i de règim local de Catalunya
- el Reial decret 1/1990
- el llibre *Comentaris a la Llei orgànica del dret a l'educació*
- la *Revista Jurídica de Catalunya*
- el diari *El País*
- el títol segon de la Constitució estableix que...
- l'article 56 de la Llei de bases del règim local...
- la plaça de Sant Jaume
- el passeig de Gràcia
- la Rambla
- la serralada del Cadí
- la comarca del Vallès Occidental

23.a)

Butlletí d'inscripció

Em vull incorporar a l'Associació Empresarial i satisfer la quota anual per l'import de 20.000 € (euros).

Nom: Pere Fabregat

DNI (document nacional d'identitat): 36 457 892

Càrrec: *dir.* (director) del *Dept.* (departament) de personal

Empresa: Disseny Industrial Associats

Domicili: *C. / C.* (carrer) Pau Claris, 234, *entl.* (entresol), *1a* (primera)

Tel. (telèfon): 973 225 25 74

Població: Lleida *CP* (codi postal) 25002

Forma de pagament: domiciliació bancària

Caixa d'estalvis rural: *c/c* (compte corrent) *núm. / n.* (número) 24567

Cursos intensius d'anglès

5 hores diàries

1r (primer) nivell: 9-14 h(hores), *dl., dc., dv.*(dilluns, dimecres, divendres)

2n (segon) nivell: 9-14 h (hores), *dt., dj., ds.* (dimarts, dijous, dissabte)

Import de la matrícula: 100.000 *ptes. / PTA* (pessetes)

Informació i inscripcions:

Cambridge Institut

Av. (avinguda) de Roma, *núm. / n.* (número) 47, 3r (tercer), 08015 Barcelona

Tel. (telèfon) 93 348 67 52

b)

l'OTAN	la UNICEF
la UNESCO	l'IPC
la SIDA	l'IVA
l'ONU	la UPC
l'URSS	el BUP
els EUA	l'EGB
la CIA	el DOGC
l'FMI	la PIME

c)

compte = cte.	comptes = <i>ctes.</i>
departament = dept.	departaments = <i>depts.</i>
descompte = dte.	descomptes = <i>dtes.</i>
factura = fra.	factures = <i>fres.</i>
número = núm.	números = <i>núm.</i>
pàgina = pàg.	pàgines = <i>pàg.</i>
referència = ref.	referències = <i>ref.</i>

24.

Noms referits a coses

Castellà	Català	Criteri
Diputación General de Aragón	Diputació General d'Aragó	3
Laboratorios Esteve Hidroeléctrica de Cataluña	Laboratorios Esteve Hidroelèctrica de Catalunya	15
Comisiones Obreras	Comissions Obreres	5
INEM (Instituto Nacional de Empleo)	INEM (Institut Nacional d'Ocupació)	2
la Feria de Abril	la Fira d'Abril	7
el Dos de Mayo	el Dos de Maig	4
La conferencia « El discurso parlamentario »	La conferència « El discurso parlamentario »	11

Noms referits a coses

Castellà	Català	Criteri
Premio Nacional de Investigación Etnológica	Premi Nacional de Recerca Etnològica	8
documento nacional de identidad Ley orgánica del poder judicial	document nacional d'identitat Llei orgànica del poder judicial	10
<i>El romancero gitano</i> (obra literaria)	<i>El romancero gitano</i> (obra literària)	12
<i>Doña Francisquita</i> (zarzuela)	<i>Doña Francisquita</i> (sarsuela)	13
<i>Las meninas</i>	<i>Las meninas</i>	9
<i>Muy Interesante</i>	<i>Muy Interesante</i>	14
<i>Boletín Oficial del Estado</i>	<i>Butlletí Oficial de l'Estat</i>	6
Jamón de Teruel (DO)	Pernil de Terol (DO)	16
El Lobo	El Lobo	17

Bibliografia

Agost, Rosa; Monzó, Esther (2001). *Teoria i pràctica de la traducció general espanyol-català*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I.

Biosca, Carles; Castellanos, Carles (2010). "Neologia i traducció en els processos d'estandardització". A: Coromina, Eusebi; Mestres, Josep M. (cur.) (2010). *Aspectes de terminologia, neologia i traducció* (pàg. 41-54). Vic: Universitat de Vic, Societat Catalana de Terminologia.

Colón, Germán (1989). *El español y el catalán, juntos y en contraste*. Barcelona: Ariel.

Duarte, Carles; De Broto, Pilar (1990). *Introducció al llenguatge jurídic* (3a. ed). Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Duarte, Carles; Alsina, Àlex; Sibina, Segimon (1991). *Manual de llenguatge administratiu* (Manuals i Formularis, 8). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Escola d'Administració Pública de Catalunya.

Duarte, Carles (2009) "El llenguatge administratiu i jurídic: una renovació persistent" (en línia). *Revista de Llengua i Dret* (núm. 51, pàg. 39-46).

Estopà Anna; García, Cristina (2003). *Manual de llenguatge judicial* (en línia). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia.

García de Toro, Cristina (2009). *La traducción entre lenguas en contacto. Catalán y español*. Frankfurt am Main: Peter Lang.

García de Toro, Cristina; Hurtado, Amparo (1999). "La enseñanza de la traducción entre lenguas *maternas*". A: Hurtado, Amparo (dir.) (1999) *Enseñar a traducir*. Madrid: Edelsa. Pàg. 121-37.

Jordana, Cèsar August (1968). *El català i el castellà comparats*. Barcelona: Barcino.

Mestres, Josep M. et al. (2009). *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. (4a ed.). Vic: Eumo Editorial, UB, UPF, Rosa Sensat.

Payrató, Lluís (1985). *La interferència lingüística. Comentaris i exemples català-castellà*. Barcelona: Curial-Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Rodríguez-Vida, Susana (1997). *Catalán-castellano: frente a frente*. Barcelona: Inforbook's.

Ruaix i Vinyet, Josep (1994). *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* (vol. 1). Moià: Josep Ruaix i Vinyet.

Ruaix i Vinyet, Josep (1994). *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* (vol. 2). Moià: Josep Ruaix i Vinyet.

Xirinachs, Marta (1997). "La traducción como instrumento de normalización lingüística". *Senex. Itzulpen Aldizkaria* (núm. 19, pàg. 25-40).